

Mārijas Vēstis

ilustrēts nedēļas šurnāls šinatnei,
literaturai, mākslai un sadzīvei.

№ 7.

1909. gadā.

Īsākt trešdēvēnās.

Saturs:

Morāle un reliģija. No prof. Fr. Paul-
fena.
Kreerijas nāktotnes ekonomsītee jautājumi.
Prof. Dr. K. Baloscha.
Imunitate un māksīlīga imunīseschana
pret bakterīju sīlīmībam. Dr. med.
G. Beldau.
Ko drupas stāhsta?
Melontas sala. Nāktotnes aīna no L. Sellen-
bacha.
Leelāis Mīta. No Emīla Sola.
Kād mēllē dvehsīeli. Apsāsījas dsejols.
Pee sāsām eglem. S. Akuratera dsejols.
Deforatīvā māksīla.
Apsīkats.
Daschadas sīnas un pasīnojumi.
Bīlde s: Sīkta Kaps sīveschā malā.
Spīelhagēns.

Abonechanas māksa

Ar pēesūhīschānu cēksīemē:		Rīgā jānēmot:		Ar pēesūhīschānu ahrēmēs:	
Par gadu	3 rēl. 50 tap.	Par gadu	2 rēl. 50 tap.	Par gadu	5 rēl. — tap.
" 1/2 gadu	2 " — "	" 1/2 gadu	1 " 50 "	" 1/2 gadu	2 " 50 "
" 1/4 gadu	1 " — "	" 1/4 gadu	— " 75 "	" 1/4 gadu	1 " 25 "

Minurē māksā 10 tap.; Iatra adrešē māksā 10 tap. Sīudīnājumi māksā 10 tap. par wēnsīeīgu sīmaltu rīndīnu.

II. Rīg. Krahj-Aisdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

Peņem noguldījumus no 1 rubļa faktot un maksā 5—6 procentus; par tefošu reškinu 4 pro.
Noguldījumus ismaksā tuklit beš usteikšanas.
Išneeds aishēmumus pret wehrtšpapiereem, obligacijam, galweneekeem un peršonigu drošchību.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Rīgas Pilsētas Lombards.

No 10. marta 1908. g. līdz 23. martam 1908. g. eekiblatas leetas no Nr. A 90689 līdz Nr. A 98831, tā ari eekiblatas leetas Lombarda nodatā I no 10. marta 1908. g. līdz 23. martam 1908. g., no kshlu sīmes Nr. 66118 līdz Nr. 67359 (ja nebuhtu jau ispiertas waj pagarinatas), nabšs 25. un 26. februari 1909. g.

pulksten 10 pr. pusdeenas,

Pilsētas Lombarda telpās, Sirgu eelā Nr. 12,

isuhtrupeschanā.

Pehdelais terminš preekšč augšcho kiblu pagarināšanas waj ispiertas ir deena preekšč isuhtrupeschanas. — Uhtrupē panahstee pahrlījumi teel pež kiblu sīmes ušahdīšanas ismaksati.

Kaunuma, ahdas, sīlītīfās, pubšļa un dšimuma sīmībās isdeenas no plkst. 9—1 un no 6—1/29 w. No pulkst. 5—6 w. tīf damas un behrnus. Rīgd, Maršalu eelā 8, tuwu pee Grehžneeku eelas.

Dr. Machtus.

Peemenu ahdas, pubšļa un wenerīfšus sīmneektus sawā primatīnītā, Terbatas eelā Nr. 7 (ee-ča no Dzirnavu eelas), no plkst. 9—11 un no 5—8 un beš tam ošdeenas no plkst. 7—8 wafarā.

Dr. J. Krauklt.

Gruntsgabals.

Pahrof ra 1000 □ ašī leels pilšečas gruntsgab. ir par 7 rbl. pa □ ašī pahrododams Kalužeema eelā Nr. 64.

Gatawus federwahgus

ar meenfahrešū un patent. ašim pahrod kshlejwīstars T. Lasdowitšch, Zehšio, leelā Katrinās eelā Nr. 31.

☞ Kafijas aht-dedsinatawa **„NEKTAR“** peedahwā weenmehr swaigi dedsinatu un maltu kafiju par lofi mehrenām zen. Ari nededsinatawa-kafiju, tehju, zuku ru, u.t.t. Leelā Aleksandra eelā 24. ☞ Eeja no Romanowa eelas.

Energīfki, inteligenti

jauni zilwefi

wajadšigi kà agentu preekščstahwi kahdam solidam Amerīkshanu ušahmumam, tanīs weetas, kur tahdi wehl naw, Seemet-Wafaru, Polijas un Baltijas gubernās. Adrešet: Вѣленской Отд. „Ундервудъи Ундервудъ“ Вильна, Большая 66.

No 4711

Parfims Cordiale

jaunš leelīfšs

Modes parfims nesalīhšīnamā smaršchas pīnībā un sīprumā.

Ferd. Mūlhens

Keliē pee Reines un Rīgā. Schuhnu eelā 15. Wīšur dabūjams.

Wiseem preekščā

ir papirofš

„Stella“

20 gab.
6 kap.

Peeprafēet „Stella“ wīšur! Sabeedr. „Laferme“, Šw. Peterburgā.

Wīšur
mušfu papirofi

„Majak“

20 gabl.
5 kap.

eemantojūšči leelu peekričhanu wīnu nepahrišehjama tabuma dehl. tadehl ka wīnu ne tabatas ruhtgt īfmetleas tabatas tīgatawot

Sabeedriba „Laferme“

Ch. Jürgensohn,

wīhnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekščšemes un ahršemes wīhnus,
kà ari konjaku „Royal“,

stipru wīhnogu wīhnu 50 kap.

šetofchās filiales:

Šuworowa un Dzirnavu eelu stuhri.

Delgawas šhofešā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mešcha eelā Nr. 4a,

Petschat kunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wež-Rīgas stuhri.

Mahjas Weests

Nr. 7.

Rigā, 17. februārī 1909. g.

54. gada gahjums.

Morale un religija.

No profesora Fr. Paulsena.
(Beigās.)

Waretu norādīt ti to, ka ar gadeem samana pahr-grofas. Sauniba dšhwu nahtotnē. Bet arween jo wairat peeaug pagahne un wezums dabū fawu meeru apzerebams pagahjuseho kā esofcho, wairs newirstofcho. Kas tad nu ir tas, kas atpakaļskatītajam išschir par dšhwibas wehrtību? Waj ta atnesufe baudu? jeb waj ta bijufe zeeniga un taifniga? Kristīgās morales špredikis mehds peefodināt: weenmeh atgahdatees nahwi un muhschību un tā dšhwot, kā nahwes preefchā war wehletees buht dšhwuojuscham. Pateescham, tikpat dibinats, kā sekmigs atgahdinajums, jo nahwe pateescham ir morales atšineja: nahš laifs preefch tewis, lai tu buhtu kas buhdams, un ko tu ari nedomatu un netizetu, un lai tas laifs ari buhtu muhscha beigās, kur tew buhs gluschi weenaldfigi, ko tu schai pasaulē no wifam baudam ari neefi peeraušs, zil bagatibas un goda tu ari neefi eeguwis, zil tahtu tu fawas kahribas ari neefi fafneedšis; nahš laifs, un lai ari tikai uš nahwes zifam, kur tew tikai weena leeta nebuhs weenaldfiga: waj tu kā taifnigs wihrs semes wiršū efi darijis godigi fawu darbu, lai tas buhtu masf waj leels, waj tu kā duhschigs un pateefigs wihrs efi zihnijs dšhwibas zihnu. Ja, jautā un atbildi few godigi: ja tu tagad atskatees atpakaļ uš fawu pagahjuseho dšhwi, kas tad tewi wehl ištēni raifina? Waj tās ir fahpes, kuras tu pahrzēetis, waj kaunums, netaifniba un saudejums, kas tew nodarits? Jeb waj tas ir tas, kas tew mifejees, ko tu ziteem kauna nodarijs, ko tu pats few, fawai labakai pufe efi pretim darijs? Un kas tas ir, par ko tu preezajees un zaur ko tawa dšhwe tawās azis dabu wehrtību? Preezibas un labee meelasti? tee ir beigti, tee tewi wairs newar jautrinat. Bet ko tu godigu un taifnigu strahdajis, ko tu fawa pašcha flezibas upuredams ziteem darijis aif mihlestibas, tas tew wehl tagad mihfch un eepreezinofchs. — Waj te neparahdas gluschi teescha

pahrleeziba, ka pagahjusehais wišpahrim naw nefas neezigs un neihstēns, bet kas pašahwigs un ihstēns; kahda dafa mums buhtu gar neefofchu? Sinams, tu telki, tas ir atminā. — Nu, un kad esamiba atminā buhtu pateefa esamiba? kad wifa atminā buhtu tikai isgreesums is absolūtās atminas jeb pareisaki is Deewa absolūtās samanas? Tad dšhwiba, pate few zaurēdsama Deewa muhschigās pašchamanas gaismā, uš muhschigeem laikeem stahwetu eerakšita uš muhschigās ihstēnibas pamateem. „Gars, kas muhschigs ir, is fewis pašcha darina algu par labām un par kaunām domām, pats ir kaunuma fahkotne un gals, pats few telpa un laifs: wina eefcheja juhsma, no meefas atpestita, netapina no pagahjigeem tehleem krahsas, ne, tas eeplušit zeechanās waj preezās, kuras rodas no wina wehrtibas samanas.“ (Weirona Manfreds.)

Ja preefch kristīgās tizibas filosofiskā fajehgumu walodā mekleto kahdu apšhmejumu, tad, schkeet, wajadsetu nonaht pee lihdsigās formulas. Ko swebti raksti faka par wina-pasaules dšhwi, ir, ka ta naw nefahda dabiski laiziga, bet pahrdabiski muhschiga dšhwofchana. Ka ta nefastahw is ehfchanas un dserfchanas, bet is neifakamas krahschibas un swebhklaimibas waj wina otradibas; ka ar pasaules muhscha galu nobeigta eespehjamiba pahrgrofit buhti un lihds ar to stahwokli, tatschu apšhme, ka laika nefahda dšhwofchana nesefos, jo dšhwofchana laika bēš pahrgrofitam ir kaut kas wišpahrim nedomajams. — Sinams, tiziba nepaleef pee scheem abstrakteem un negatiweem apšhmejumeem, kuri nohrata laizibu un nojautību; nedabiski nelaizigas dšhwes domas wina tuhli eetehrpj dabiski laizigas dšhwes weidos un krahsās: wina runā par kahdu Deewa pilsehtu, mehra tās garumu un platumu, buhwē eelas no selta un wahrtus no pehrlem, leef swebhklaimigajeem, ar baltām drehbem un puhpoleem rotās, dseedat flawas dseefmas

Deewam un jehram; un tapat fantastija isrihlo essi ar pre-tigeem un schaufmigeem kehmeem. Tās ir glesnas un tomehr atkal ne glesnas. Tizibas fawadiba ir ta, ka wina pajekas pahri par dabiffo pasault un tomehr atkal paleef tant un turas pee tās; ko wina ar labo aifstweesch, to wina ar kreiso uslafa. Wifa basnizas tizibas apleeziba grosas schais robeschās starp dabiffo un pahrdabiffo, starp imaginaziju (eedomaschanos) un domaschanu. No dabiffo laizigās galibas noteizejeem Deewam nekas nepeekrihtas; winsch ir besgaligs, wisurigs, muhschigs, negrosigs; un otrup winam atkal pee-krihtas galigu buhtu noteizeji: winsch domā, juht, grih, darbojas, zeesch, behdajas un preezajas. Politēistifskās reli-gijas pilnigi weenteeffgi deeweem usteepa dabiffo zilwezišku buhti, no kam wini dabū estetiffo pilnestibu, kuru mehs wehl scho haltu deenu apbrihnojām pee grieķu deeweem. Kristiga tiziba no pašča fahkuma pret dabiffo pasauli eekschēji atteezās zitadi. Un te wehl peeweenojās, ka wina nahza pasaulē, kur domaschana un eedomiba bija jau schērtas, kaut gan pirmatnē tās bija kopā, Ksenofans un Parmenids, Platons un Aristotels nebija par wēlti dšihwojuschi. Bet tatschu wisur wina nespehja iwest scho ischēhrumu; leekā finatne no wezās dogmatikas atkal un atkal mehginaja do-maschanu un eedomibu faweenoit weenā fistemā. Waj atnahs laiki, kuzi atshs scho zenteenu wēltibu un noemfees jo turpmat kaut pastahwet starpibai starp domam un glesnam, fahjhgumeem un fimbolēem? Waj atnahs laiki, kuzi no-emfees atshht, ka tizibas apleezibas fimboli tikpat mas ir deewifschās buhtes un darbības weenlihdschi fahjhgumi, zif mas Mafaela glesnas ir swebhtās gimenes nogihmejumi? Waj tad schis naw nekas, kad winas naw tee? Nahdas buhtu fefas, ja buhtu kahda leeka finatne, kura nemtos sew par usdewumu, peerahdit glesnu nogihmejumu raksturu? Waj par schahdeem mehginajumeem fazeltās dusmas ne-greestos pret glesnām pašchām, it ihpaschi ja tos wehl aif-fargā klaja autoritate?

Scho apzerejumu par morales un religijas atteezibām kritisejis Gischizkis. Winam schēket, ka tant par daudf semu nowehrteta finatnes wihra wehrtigatā, ja wiswehrtigatā ihpaschiba — „intelektualā godprahhtiba“. „Sr pateescham daschi intelektuali godprahhtigi zilweki, winsch faka, kuzi ar wisu dwehfelti zenschas pehz pateeffbas, kahro pateeffgu pa-faules usskatu un tapehz few neattaujās it nelo tizet, kas wineem gaischi un flaidri naw fahjhdjams jeb waj ko wini is schahdas weenteeffgās apfinas newar neschēobami atwa-finat.“ Pret tahdeem augschējais apzerejums esot netaifnigs. Winsch peewed daschus tahdus netizigos un nostahda teem pretim zitus, kuzi leelus moraliflus truhkumus faweeno ar daudf religijas; Lombroso fawā darbā „Noseedsneeks“ pee-rahhdijis, ka starp noseedsneekēm atrodtees tikai nedaudf ne-tizigu. Gischizkis Lombroso peewestos faktus atshst par pa-mahzofcheem. Es atshstos, ka preeksch manis tee tahdi bijuschī tikai loti masā mehrā. Par to naw ko brihnitees, ka noseedsneeki ir mahhtizigi; noseedsiba, intelektuala pa-nihziba un gara flimibas stahw taf tuwā atteezibā. Drihsaf jau waretu pabrihnitees, ka Lombroso un winam felodams ari Gischizkis tik weenteeffgi nostahda mahhtizibu un reli-

giosittati weenlihds. — Bet kas nu fihmejas us wineem godigeem un taifnigeem wihreem bes nekahdas religijas, tad man nebuht naw nahzis prahhtā schaubitees par winu esamibu un godprahhtibu. Es pat esmu mehginajis winu besreligibu isflaidrot zaur winu godprahhtibu: zaur to, ka religija fa-stopama tik beeschi fajaukta un fawiltota ar mahhtizibu, reli-giosittate ar leekulibu, daudfi loti pateeffgi zilweki tā juhtas atgruhsiti, ka wini nosmahdē jebkuru „tizibu“, jebkuru tahfak-eeschānu pahri par teem fakteem, kurus wineem peewedufe finatnifka pehtifschana. Es wineem tahdu istureschānos neesmu pahrmētis, bet otrup es atkal wineem lihds ar Gischizki ne-waru to peerehfinat par kahdu nopelnu. Ja, beidsot es tomehr newaru nozeestees, to neussfatijis tā finamu apro-beschotibu, fewifschti tad, kad ta usstahjas tā, it tā buhtu weenigā pareisā istureschānās.

Jeb waj teeschām buhtu kaudis, kuzi stingri eewehro daudfinato uswedibu „neko netizet, kas wineem gaischi un flaidri naw fahjhdjams jeb waj ko wini is schahdas ween-teeffgās apfinas newar neschēobami atwafinat“? Waj ari wini few neistehlojas nahhtoni, pašchu waj wispahreju, ka schis istehlojums dabū tizibas raksturu? Waj wini fawos ihstenibas nogidumos neleeto nepahrbauditus elementus? Gischizkis fawā morales filosofijā peewed kahdu weetu is kahda amerikanu rakstneeka: „Ja kahds zilweks tiz leetas, tapehz ween, ka Kristus waj bibeles to faka, tad lai ari wina tiziba buhtu pateefa, wina tureta pateeffba paleef par wina nowehrtibu no tizibas (hereziju); — ir flitti, bibeli peenemt bes ismeklejuma, ja tur ari itweens teikums buhtu wahrdū pa wahrdam pateeffba.“ Waj schis prahhtjums at-teezās tikai us bibeli? Jeb waj ari us zitām grahmatam, peemehram us wiseem Lombroso darbeem? Man schēket, ka newaretu kaitet, ja peemehram wehl reis pahrbauditu to generalifaziju, ka wiswairakeem noseedsneekēm esot daudf religijas.

Bet muhsu autoram schēket gan zits kas; prahhtjums ihstenti gan naw domats preeksch peedfihwojumu pasaulē, kur mehs wisnotak esam peespeesti, bes pašchu pahrbaudi-schānas peenemt faktus, bet gan preeksch religiofās tizibas pasaulē, tizibas „transzendentās“ leetas. Scha apzerejuma fahkumā religiju isflaidroju tā tizibu kautkahdi transzendentā. Gischizkis faka: winsch nestnot, ko es sem transzendentā faprotot un no maneem wahrdēem neefot warejis few fa-stahdit nekahdu flaidru nogidumu. Man leekas, ka es ween neesmu wainigs. Transzendentu gan neesmu aprahhtijis un ari tagad nedomaju to darit; man schēket, tahdeem meh-ginojumeem Kanta kritika wilkufe robeschas: aprahhtit un finat war emperiffo pasauli (kura juhtelkeem peeejama). Lihds ar Kantu, un es waretu peebilst, lihds ar Platonu un Spinosu un Schopenhaueru un tuhsstoscheem zitu ari es esmu tai pahrleezibā, ka muhsu peedfihwojumu pasaulē jeb daba naw pasaulē pati par fewi, jeb waj ka muhsu finatne ne-aptwer wisu ihstēnibu. Kas tad nu ir ihstēniba pati par fewi? Es to nestinu; bet man nerahdas absurdi domat, ka tai ir wairak radneezibas ar to, ko es fawā eescheenē pee-dfihwoju, nekā tas wispirms isleekas, ja winu usluhlo tikai no ahreenes ar fifika azim; isnemot materialiflus ween,

Styła

Kaps śweschâ malâ.

wišt filosofī par to weentis prahtis; bes fīstīstas buhtes wīni ihstēnibai peedod kļāht wehl metafīstīstī buhtī, kuru tad daščhadi rauga istulkot. Šchi kaut ka absolūti ešofča domāšana top par tīzību zaur to, ka to ušstata ari par absolūti labo, par ideju pašauli, par deewiščku buhtī, par šehlastības walstību, par moralīstī pašaulē šahrtību, jeb waj kà ari zitadi to grib nošaut.

Un preešč tahdas tīzības nu Giščizkīs prasa teoretīstī peeteošču peerahdijumu, jo zitadi to wajagot atmešt kà mahatīzību? Giščizkīs šaka reiš, ka wīnu pahrsteigušchi mani teologīstee išteizeeni; nu, es atšīstos, ka mani pahrsteidšis wīna praščjums, 100 gadus pehz filosofīstas jaunnodibinaščanas zaur Kāntu Wahzījā. Jēb waj Kants pa tam nowežojees, jeb waj wīna filosofīstā, rašt zaur dabas šinatnu panahkumeem jeb waj zaur „ihstēnības filosofīstā“ pahrweikta un atlihdšinata? Ja tās ir Giščizka domas, tad šchāi weetā mušču domas gan taħlu atščēiras, par daudš taħlu, nekā te buhtu eespehjamš to leetu nodarit.

Bet es wehl to peebīstī: Giščizkīs šchēet baščamees, ka es morali beigu beigās tomehr dibinot uš teologīstī waj metafīstīstī, un warbuht ka tas ir wīna pretrunās beidšamais zehlonis. No ta nodoma es pateescham ešmu taħlu. Eš lihds ar wīnu ešmu tai pahrleezībā, ka morali war un ka to wajaga dibinat tīhri imanenti, uš šinatni par zīlweku. Bet warbuht, ka wīna šawuštahrt war buht par išejas waj atbalšta punktu preešč metafīstīstas. Un tās pateescham ir manas domas. Ja mehš wišpahrīm jel maš gribam pamehginat šew šastahdit kaħdu ušstatu par leetu buhtī, tad buhs jaeewehro neween šakti, kuruš šneedš fīstīka un astro-nomīstā, bet ari mušču eesčejeas dšīhwes šakti un it šewiščhi tee, par kureem runā moralīstīstā. Eš wairakštahrt ešmu ušwehriš, ka tīkumības līkumi lihds ar to ir dabas līkumi tai šinā, ka wešeliga un šewi apmeerinata dšīhwosčhana tīkai tur eespehjama, kur tee gribā ušnemti kà līkumi. Giščizkīs šcho šaktu kà taħdu atšīhdams nošauz to par weentahrsču un pašču par šewi šaprotamu, gandrihš tautologīstī pateeščbu. Man wīna šchēet kōti aišdomiga: ja tīkumības līkums ir biologīstī līkums, tad zaur to „nejuhtoščā, negriboščā daba“ nahšt wīšai dihwainā atteezībā uš garīgi wehšturīstko dšīhwi.

Man arween ištīzees dihwaini, ka tee pašchi domatneeki, kuri nopeetni paštahw uš tam, ka ari zīlweka dšīhwe ir tīkai daka no dabas wišpahrejas dšīhwes, neredš šekas: ka zīlwezes wehšturīstko dšīhwi war atkal išteetot dabas ištulkoščanai, kura to radījuše: logīstī un moralīstī līkumi tad ir ari gabali no dabas wišpahrejas šahrtības, wīni taħdi ir ari preešč materialīstīstī. Wīni ištīstīdro domāščanu, apšīnu zaur šmadšenu mečanīstī, t. i. wīni apgalwo, ka ir eespehjamš taħds ištīstīdrojumš; tā tad mečanīstīstī

wišt maš šchur tur darbojas kà logīstī waj moralīstī maščhina. Waj tas naw uštrīhtošchi?

Kà tad lai buhtu leetu daba eesahrtota, lai ta ari taħdeem ihstēnības filosofīstīstī dšīhwainā? Ja grehzīneekš pehz ikweena fīstīka darba tuħlit dabutu it pehz šawa grehtu mehra kreetnus elektrīstīstī spēhreenus, un tad tāpat par ištīkuru labu darbu tuħlit tīktu šamāškata alga: waj tad wīneem leeta ištīstīstī uštrīhtošča un pahrdomajama? Nu, taħds ihstēnības eerihtojums behrniščkai jehgai ištīstīstī deesgan šaprotams; wīnšč to leetu šew jau taħdu domajees: pahrkašpūmam kà šods šeko nelaimē newīš zaur leetu dabu, bet zaur fetīšču waj deewu pahrdaštīstī spēhtu. Turpretīm domajoščam zīlwekam nahktos grehtī eedraudšetees ar taħdu demonīstī, špōšainu eerihtojumu; wīnam ihstēnības atteezība uš labu ištīstīstī wairak peemehrota, kad ta ir pehz dabas līkumeem. Šchito atteezību nu mehš atrodām ihstēnībā: kō moralīstīstīstī zīlwekam no paščeem pīrmatnejeem laīteem atšīhmeja par labu waj par šaunu, tas pehz dabas līkumeem ištīstīstī kà kautkas ušturoščs un aplaimojoščs waj ari otradi kà postoščs, šahpes un nemeerību radoščs. Ka Deewa tāšnība naw taħda kà demonu eejauščšanās, tas jau uštrīstīstī ari zīlweka wešelajam prahtam: Deewa dšīrnawas mašt lehnām, bet mašt kōti šmalštī.

Un šchito šakarū lai nu mehš atrodām pašču par šewi šaprotamu? Ka tīklums uštura dšīhwību un kaīstība to posta, tas ir tautologīstīstī teikums: ušturoščas ihpaščības uštura dšīhwību, postoščas posta? — Neweenu newar peespeest par weenu waj otru šaktu pahrdomat. Bet man šchēet, weenmehr buhs zīlweki, kuri par leetam wairak domās, nekā „ihstēnības filosofīstā“ to turetū par derīgu wīneem atkaut. Ja, man šchēet, ka filosofīstā ušstātīstī wairak un wairak šcho šaktu par ihstēni eewehrojamo un apšīhmīgo šaktu, no kura wajaga eesahktees wīšai orienteščanai par ihstēnības buhtī. No šchi punktā gan nekad nebūš eespehjamš teoretīstīstī konstruet pašauli. Ta ir tīkai taħda eeskata blašma leetu beidšamos šakaros, kas te atkļāhjas. Un tapehz beidšamā atteezība uš ihstēnību preešč mums weenmehr buhs tīzeščana un ne ušluhkoščana.

Eš pateescham zeenu kōti augštī intelektuālu godprahtību; bet es newaru pahrleezīnatees, ka wīna prasa, lai šaka: tīzība un religīstā pee zīlweka ištīstī ir waina, waj nu galwas waj šīrds; wīnšč waj nu nešehjī waj negrib, leetas taħdas eeraudštī, kaħdas wīnas ir. Šchīs dašču ihstēnības filosofīstī domas gan naw Giščizka ušstātīstī; wīnšč religīstīstī tura par glušchi kō weenalštīgu un nejaušču. Eš turpretīm tīgu: religīstā peeder pee zīlweka dabas normalām šunkšijam, wīnas trūštums arween norahda uš kaħdu trauzejumu, waj nu individualā waj šopejā dšīhwē.

PARIZES LATV.
MAKSL. U. RAKSTŅI.
VEIC. PULCINŠ

Kreewijas nahkotnes ekonomiskee jautajumi.

Profesora Dr. R. Baļoſča.

(Turpinajums.)

V.

Bet ar tahdeem lihdsēķeem ween, tā dsēķs rasēķoſčanu krona ſawodos un daſču ſlotes iſdewumu pamafinaſčanu wehl aiſween newar iſbehtg defizita walſis budsēķetā. Un tā gribot negribot ir jarehķina uſ nodokļu paleelinaſčanu waj ari tahfaku krona monopolu iſplatifčanu. Tirdſnee-zibas nodokļu paaugſtinaſčana nepawiſam naw eēpehĵama, ſēķee nodokli jau tā ir ſafneegufčhi reetumos gandrihſ ne-dſirdetu augſtumu. Samehrā maſleet dos wehl eēpehĵamā mantofčanas nodokļa paaugſtinaſčana. Profefors Migulins ſawā grahmatā par ſaxu un muhſu finanzem peenem eenah-kumu no ſēķo nodokļu paaugſtinaſčanas uſ 15 miljoneem rubķu, ko ar' war rehķinat par apmehram pareiſu. Par muitas nodokļu paaugſtinaſčanu ar' naw ko domat: pee-mums jau paſtahw eeweduma poſčķinas uſ ſokwilnas un wilnas, ſahdas naw neweenā jītā ſemē. Weenigais no-doklis, par kuru nopeetni war buht runa, ir — e e n a h = k u m a n o d o k l i s. Eenahĵuma nodoklis Anglijā eenes wairaf par 200 miljonu rubķeem, pat ari neſalihdſtnami maſaf bagatā Pruffijā, pee augſtakaſ progrefķijas aprobe-ſēķoſčanas uſ 4% no eenahĵuma, taſ wehl dod apmehram 65 milj. rubķus, bet ſopā ar ihpaſčuma nodokli (Vermögens-steuer) 85 milj. rubķu. Saprotams, war jaw ſchaubitees par to, waj ſchis nodoklis dauds nabagatā Kreewijā dos wairaf par 50 miljonu rubķeem*). Tātču katrā ſinā ari jau 50 milj. buhtu peeteefoſchi, lai eewefu kaut ari tīkai

*) Profefors Migulins ſahdā ſawā darbā (Война и наши финансы. Харьковъ, 1905, стр. 156 и 182) apſtrihda eēpehĵu dabut no eenahĵuma nodokļa leelakas jumās un aprehķina wiſu eenahĵumu no ſchī nodokļa tīkai uſ 10 milj. rubķeem. Wina ſpreedums tomehr pahraf peſimifififis. Spreeſchot par gruhtibam, uſleekot ſemes ihpaſč-neeķeem papildu nodokli, aiſ ta eemeſta it kā tee buhtu dſili parados eekrituſchi, wiſch atſahj neewehvrotu, ka wairaf nekā puſe (55%) no wiſeem ſemes ihpaſčumeem nepawijam naw eekihlati. Ja pee tam wehl pareiſs profefora ſariſčewa aprehķins, ka jau aſtondeſmitos gados ſemneēķeem nepebalitās ſemes rentes ween ir demuſchās primat-ihpaſčneeķeem ap 300 milj., tad naw nekahda pamata ſchaubitees par to, ka weenigi ſēķee ſemes ihpaſčneeķi ween jau war neſt 10 lihds 15 milj. rubķu jaunū nodokļu. Profefors Migulins tāpat nepawiſam naw eewehrojis miſſigo pelnu, kuru pelna daudſi ruſpneeki un leel-tirgotaji. Weſ tam, naw nekahda pamata eēſahſt nemt eenahĵuma nodokli no 1000 rbl. eenahĵuma. Pruffijā ir uſſifis eenahĵuma no-doklis wiſeem eenahĵumeem, taſ augſtati par 900 markam (417 rbl.), bet Pruffijā tātču wehl nauda lehtaka nekā Kreewijā. Tad wehl Migulins nepeemin ari to, ka Pruffijā piſhehtas un aprinki nem pa-p i l d u eenahĵumu nodokli, paraſti peeleekot pee no waldivas nemamā eenahĵuma nodokļa 100%, kamehr b a ſ n i z a ari nem preeſch ſawām wajadſibam 13 1/3% un wairaf rehķinat pehĵ walſis nodokļa. Tahdā ſahrtā augſtā progrefķija, kura teef ſafneegta jau pee eenahĵuma pahraf par 10,000 markam (4620 rbl.), ſneedsas Pruffijā lihds 8,67% no eenahĵuma. Kā ſinamē, profefors Hodſķijs jau 1894. g. iſrehķinaja warbuhtjeo eenahĵumu no eenahĵuma nodokļa Kreewijā uſ 30 lihds 35 milj. rubķeem. Tā tad mums ir piſnigs pamats peenemt, ka eenahĵuma nodoklis dos ne maſaf par 50 milj. rubķeem, ja to eēſahſtu no 500 rbl. leela eenahĵuma, nemot no 500 rbl. 1—1 1/2%, 1000 lihds 2000 rbl. — 2% un beidſot ar 5—6%.

wiſpahreju elementariſglihtibu*). ſchahds iſdewums beſ ſchaubam dotu panahĵumus, ka walſis budsēķetā peeaugtu ziti eenahĵumi. Tātču preeſch it wiſam neatleefamām walſis wajadſibam ir nepezeēſčami wajadſigs dauds wairaf par 50 miljoneem. Gewehrojamatu eenahĵumu peeaugſčanu war neſt tīkai jaunū krona monopolu eewedumi. Sa-protams, war rehķinat uſ monopolu eewefčanu tīkai uſ tahdām prezem, taſ weegli nebojajas un taſ nepagehr pahraf komplizetas iſgatawoſčanas un apſtrahdasčanas, uſ prezem, kuras wiſmaſ pa dakai buhtu eēpehĵamas pahrdot jau paſtahwoſčās krona degwiſhna pahrdotamās. Tahdi preeſčmeti beſ ſchaubam war buht zukuſ, tabaka un tehja. Tātču ſpreeſchot par to, jīt leelā mehrā mo-nopola eewefčana uſ ſcheem preeſčmeteem kalpotu ſawam mehrķim, mums katrā ſinā japeegreſch wehriha ari kreewu tautas pirkſčanas maſſpehĵibai, t. i. leeta jaekahrtu tā, ka, monopolus eewedot, ſēķo preeſčmetu zena nepazeltos, bet gan drihſaf, lai ta tīktu pamafinata. Wiſlabaf ir taiſt tahdu aprehķinu, ka lai publikaf turpmaſ ſēķo pretſchu pirk-ſčanai nebuhtu jaiſdod wairaf naudas, nekā wina ir teh-rejuſe agraf maſumā eēpehrkot. Bet waj taſ wiſs ir eēpehĵams? Apmehra aprehķins tuhlin uſrahdis, ka taſ ir eēpehĵams un ka palehtinot wiſmaſ zukuſa zenas war zeret uſ krona eenahĵumu peeaugſčanu. Loti interefants ir Wahzijas peemehrs. 1903. g. auguſtā Wahzijā, pehĵ Brūſeles zukuſa konwenzijas nolehmuma, tika paſeminata Suoplus — poſčlina uſ eewedamā zukuſa lihds 6 frankem uſ 100 kilogrameem, bet tā ka reiſē ar to ari eekſhejā atjife par uſ weetas leetojamo zukuſu tika pamafinata no 21 markas lihds 14 markam par 100 kilogrameem, tad eeweduma poſčķina pamafinajās no 40 lihds 14 + 4,8 = 18,8 markam par 100 kilogrameem. ſchī ſota ſekas bija tāſ, ka zukuſa ſawodneeku ſindikats bija peepſeſis paſeminat zukuſa zenu no 56 uſ 40 markam par 100 kilogrameem. ſihķtirgotawās rafinade tika jau pahrdota ne wairē par 35, bet par 24—25 pſenigeem par wahzu mahrzinu (ap-mehram 9 kap. par kreewu mahrzinu). Un taſ notikās? Zukuſa eekſhejais patehrinſch uſreiſ peeauga par 51%, 680,000 tonnu (44,5 milj. pudu) weetā wahzeēſchi patehreja 1903—1904. g. g. wairaf par 1 milj. (61 milj. pudu) tonnu zukuſa. Walſis turpretim ſaudejumu weetā zaur atjifeſ pamafinaſčanu eeguwa 13 mehneſču laikā eenah-ķumu peeaugſčanu par 115 milj. un turpmaſ 11 mehņ. laikā par 127 milj. markam. Taiſniba, 1904.—1905. g. g. zukuſa leetoſčana Wahzijā nokrita atkal par 17%, bet taſ notika zaur ſtipru zenu ſazēſčanos, kam par eewefu bija zukuſa beēſču neraſča 1904. g. 1905. g. rudenī zukuſa zenas atkal nokrita un ta leetoſčana ſahka peenemtees.

*) Loti taiſnigi ſēķo eekſtatu uſſwer profefors Migulins ſawā jau zitetā grahmatā, peenemdamē tomehr, ka wiſpahrejas elementar-iſglihtibas eewefčana pagehreſchot katru gadu 100 milj. rubķus, taſ beſ ſchaubam ir pahraf augli rehķinatē.

Franzija zutura leetofšana pazehlas pat par 88%. Profefors Migufins (crp. 176) domā, ka zutura aizīfi war pašeminat no 175 kap. us 150 kap. pudā un tad noteift zenu normu 3 rbl. 50 kap. pudā, tagadejo 4 rbl. 55 kap. weetā; turpmā wehl aishween maš pamašam aizīfi war pašminat lihds 100 kap. pudā, kamehr zutura zenas normu noteift us 2 rbl. 50 kap. pudā, tā ka sawodneekem atliktoš 1 rbl. 50 kap. pudā. Tātšhu naw nepawifam jašchaubas, ka muhfu tagadejee zutura sawodneekt tad tuhlin fažels trofni un fahšs pamatigi peerahdit, ka zutura pahrdofšana par 2 rbl. pudā nošimē preefšh wineem tikpat kā pilnigu ispostifšanu. Te neatlikšees nekas žits, kā sawodu atpirkšana un to pahrbuhwe pawifam us jauneem pašmateem. Profefors Migufins pilnigi pareifti domā, ka labi eerihfotos sawodos zuturs nekahdi neishnāhts dahrgats par 150 f. pudā, eereškinot tur kapitāla procentus, remonta isdewumus un sawoda buhwei isleetotā kapitāla deldeššanu.

Wahzija wideji teef reškinats, ka no 7 pudeem zutura beefchu war dabut 1 pudu neishtrahdata zutura (Rohzucker), pee kam sawoda isdewumi labi eerihfotos sawodos istaiša 25—28 pšenigus, slikti eerihfotos turpretim lihds 50 pšenigus par zentneri (122 kreewu mahryinas) zutura beefchu, t. i. sčee isdewumi grosas no 4—5 kap. no katra zutura beefchu puda. Tahlakā neishtrahdata zutura pahrsrahdasšana par rafinadi isnahf tā us 1 marku par zentneri zutura (15,4 kap. no puda), pee kam no 10 pudeem neishtrahdata zutura isnahf 9 pudi rafinades. Wahzija widejā zutura beefchu zena grofšjas 1900.—1903. gados ap 85 pšenigi par zentneri, t. i. 13,3 f. par pudu. Kreewija zutura beefchu zena reti kad sneedsas pahri par 12 kap. pudā. Tā tad pehz sematās Wahzijas ismakšas pahrsrahdasšanas apreškins isnahktu sčahds: 7 pudi zutura beefchu $7 \times 12 = 84$ kap., isstrahdasšana $7 \times 4 = 28$ kap.; pawifam puds neishtrahdata zutura 112 f. (Turpmā wehl.)

Immunitate un mahksliga imunifšana pret bakteriju flimibam.

Dr. med. G. Weidau.

Tuberkulins.

(Weigaš.)

Lihds sčim bija parafts diagnostifseem noluhseem tuberkulinu eefštozinat apatšch ahdas. Jaunakā laikā Pirquets eeteiz to potet ahdā lihdsigi kā to dara bakas potejot. Ahdu eefšrambā un tad 6 zentimetru atstatumā us jehlumu uspilina un eerihwē 2 pileenus tuberkulina. Kad zilwekā flehpjas tuberkulošas perekti, tad pehz 48 stundam potejuma weetā isžefas reaktiws eekaišums bes straujateem weselebas trauzejumeem. Ja ne, tad jehlums šadšihst gludi bes eekaišuma. Sewiškfi eezeenita tapuše ir sčhi diagnostikas metode behrnu praktikā, jo wina ir wairak šaudsošča, nekā teefšee tuberkulina eefprizejumi.

Wolff-Gifners eewehroja, ka pahris pileenu atšchaidita tuberkulina eepilinati aži fažet reaktiwu eekaišumu ažs grotahdā tad, kad zilweks ir fašlimis ar tuberkulošu. Pee weseleem šaudim eekaišums ispaleef. Sčho fenomenu Kalmette eeteiz isleetot diagnostifseem mehrseem un sinatnē tahda metode ir atšhta un nošaukta par Kalmettes oftalmoreakziju (ophthalmos greekifsi = ažs). Bet wišjaunakā laikā no wairak pušem tika šinots, ka sčhi reakzija beefšhi atšahjot ažis deefgan newehlamas šefas.

Ka tuberkulins ar apdomu isleetots war noderet diagnostikā, par to neweens nešchaubas un to apleezina reakzijas šarpiba pee flimeem un weseleem. Kā augšchā redšejam, ari teoretifski waram koti labi istulkot tuberkulina reakziju un tās ispalikšanu. Dilona flimneeka organifms ir lihds šinamam mehrām pahrspludinats teem tofšneem, kuri top atdaliti no pašča flimneeka bakteriju perekteem. Organifma molekuli ir jau tiktahl ismantoti, ka tee neatlaidigi rezep-torus (antitofšnus) atdalidami tikko war turet lihdsšwaru no jauna peepuštošcheem tofšneem. Te peepeschi ar tuber-

ulina eefprizejumu tofšnu daudšums peeaug un flimiba nahtošchās štundās top štraujata. Tas wišs ir jogifsi un augštakā mehrā warbuhīgi. Bet ar šahdu apreškinu tuberkulinu war leetot kā dšeedneezibas lihdselki pee tuberkulošas, tas naw weegli šaprotams. Gefprizet tofšnu ar tofšnu fašgistetam zilwekam tātšhu ir paradotfi. Kad tuberkulins buhtu antitofšns, rašchots is ašnim no kustošneem, kuri eepreefšch tika poteti ar tuberkulošas bakteriju tofšneem, tad dšeedneezifšee panahktumi buhtu itin warbuhīgi. Bet kā to šahktumā aprahdijām, tuberkulins pats ir tofšns un ne antitofšns. Tā tad tas laimigakā gadijeenā waretu tikai flimibu wirfist us preefšchu un nekahdi to apturet, kas ari teefšam daudšahrtigi ir peedšhwots. Bet tuberkulina aishildnai isšlaidro gadijeenus, kuros tuberkulins wehl šamehrā špirgtus flimneekus ir nowedis bešzeribas šahwofki — un tahdu ir legions — zaur to, ka eefprizejamās porzijas nemtas par leelām un bes tam eefprizejumi isdariti pee flimneekem, kuri atradās pašchās beidsamās štadijās. Tagad eeteiz ahrštesšana ar tuberkulinu tikai flimibas gadijeenus pašchā pirmā štadijā, kur tuberkuloša tiffko šahf attihštitees, nota bene gadijeenti, kuri war tapt dšeedeti ari bes tuberkulina. Šprizetas teef koti masas porzijas. Gefahf ar $\frac{1}{10}$ pat $\frac{1}{20}$ miligramu un paleelina itreifejo eefprizejumu pašahpenifski par $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{20}$ miligramu, kamehr beidsot fašneeds 50 miligramus. Šr autori, kuri apgalwo, ka fašneegufšhi koti labus panahktumus, žiti atkal teem noštahda preti tikpat daudš gadijeenu bes šahdeem panahktumeem. Wiškadā šinā uberkulin a dšeedneezifka wehrtiba newar buht leela, jo žitadi ta buhtu ari wišpahribā atšhta, pehz tam, kad par sčho preefšchmetu 18 gadu laikā šaraktifiti kalni literatūras. Tomehr neweens newar noleegt tuberkulina klajā nahfšanas leelo nošimti, jo taišni pehtijumi ap tuberkulinu eefustinaja šehrumu šinatnes attihštifšanas.

X.

Tuberkulinam lihdfigi preparati.

Behrings apstrahda tuberkulozas bakterijas ar florahidratu un ta rascho tuberkulinam lihdfigu schkidrumu, kuresch fatur tiklab tuberkulozas tosknu, ta ari paschas bakterijas. Scho schkidrumu Behrings nosauz par tulasji. Tulase fadalas pehz wotraf nedetu stahweschanas wirseja skaidra kahrtā un wafkam lihdfigā padibenī. Padibenī atschkir un ruhpiגי saribwē ar uhdeni, un tā panahst peenam lihdfigu emulsiju, kuru war usglabat koti ilgi, bes ka ta fabojatos. Emulsiju Behrings nosauz par tulaselaktinu. Winā tuberkulozas bakterijas ir tik smalki fadeldetas, ka kustoneem sem ahdas eesprizetas tās top afinis ussuhktas. Behrings poteja sirgus ar tulaselaktinu un raschoja no teem fehrumu, kuresch fatur antitulasi, t. i. tulasē antitofsknu. Teef apgalwots, ka antitulasei esot stipras imunifatoriskas ihpafchibas. Bats Behrings zer, ka ar antitulast wareschot dseedet tuberkulosu.

Klebs apstrahdadams pirmatnejo tuberkulinu ar platinafloridu isgatawoja ta fawtko tuberkulozidinu. Winasch apgalwo, ka tuberkulozidins faturot titai tuberkulina dseedinofchas weelas bes kaitigam fastahwdakam. Tuberkulozidins esot weenā laika bakteriolitisks un antitofskisks. To dod eefschfigi ik pa $\frac{1}{5}$ lihd 2 kubitzentimetru.

Landmans isgatawoja ekstraktu is pilnspehzigam dshwam tuberkulozas bakteriju kulturam, padodams tās pakahpeniski peeaugoscheem temperaturas gradeem. Ekstraktis fatur itin wisas bakteriju gists weelas bes leekem peemaisjumeem un top nosaukts par tuberkulolu. Landmans sprizeja tuberkulolu weseleem kustoneem, ta to allasch dara imunifeshanas noluhka. Pehz tam winasch poteja teem pascheem kustoneem dshwas tuberkulozas bakterijas, bet tee nesaflima. Ta tad kustoni zaur tuberkulolu bija eeguwaschi imunitati. Bes tam Landmans ar tuberkulolu panahza dseedeschanu pee kustoneem, kuzi ihfu laiku eespreeskch bija inszeti ar tuberkulosu. Ari zilweka tuberkuloza labojas, kad tuberkulolu isleeto ihfi pehz flimibas eefahuma un pakahpeniski paleelina eesprizejumu. Pee tam jaiswairas no stiprakam reakzijam.

Maragliano poteja sirgeem tuberkulozas bakterijas un ekstraktus is pilnspehzigam nonahwetam bakterijam. Sirgeem atnemtāis fehrums ir bakteriolitisks un antitofskisks, t. i. weenkahrt tas fadelde bakterijas un orkahrt tas atspeho tosknus. Kad tuberkulozas flimam zilwekam weenā laika eesprize tuberkulinu un fehrumu, tad reakzija ispaleef, jo fehruma antitofskins atspeho tuberkulina tosknu.

XI.

Tuberkulozas fehrumi.

Maragliano fehrumu sprize dilona flimneekem ik trescho deenu pa 1 lihd 5 kubitzentimetru reisē un to turpina wairaf mehneschu. Upmeerinoschi panahkumi tika peedshwoti titai fwaigos flimibas gadijeenos, kur tuberkulozas perekli wehl nebija paspehzuschī leelakā mehrā fadeldet meefas audus. Laboschanas bija redsama pee ta, ka meefas swars peenemās un ari zitadi flimneeki atspirga. Turpreti straujos flimibas gadijumos, kur tuberkulozas bakterijas darbojas

topā ar zitām bakterijam, fenomens, ko finatne nosauz par maifitu infekziju (Mischinfektion), fehruma eesprizejumi palisa bes panahkumeem. Maifitā infekzija proti nem dalibu ne titai ween tuberkulozas, bet ari pubschnu bakterijas, ta dehwetee streptokofki un staflokofki. Ka maifitā infekzija fehrums paleef bes sekmem, tas ir itin dabiski, jo tas fatur atteezigos antitofskinus un bakteriolifinus gan pret tuberkulozas bakterijam, bet ne pret staflokofkeem un streptokofkeem.

Italija Maragliano fehrums top daudj leetots un flaweks. Wahzija turpreti tas atradis mas peekriteju, ta ka rezultati neefot deesgan pahrlleezinofchi un panahkumi runajot weens otram preti.

Marmoreks isaudsina aklas buljonā tuberkulozas bakteriju kulturās un tās potē sirgeem. Kad sirgi fasneeguschī augstako imunitates pakahpi, is winu afnim rascho fehrumu. Kad juhras zuhzinam eepotē tuberkulosu un tuhlin us karstām pehdam eeschazina fehrumu, tad faslimschana top nowehsta. Ari wehl 2—3 deenas pehz bakteriju eepoteschanas fehrums aiskawē infekziju.

Marmoreka fehrumu sprize zilwekem skatotees pehz flimibas straujuma waj nu itdeenas, waj titai trihs reises nedakā, ik pa 10 kubitzentimetru reisē. Ari Marmoreka fehrumu flimneeki panes titai pirmajās flimibas pakahpēs, kamehr tuberkuloza wehl naw fadeldejuse leelakas organu partijas un kamehr infekzija naw komplizeta ar streptokofkeem un staflokofkeem. Ari scha fehruma leetoschana (to sprize gan apasch ahdas, gan dod klistiros) naw bes nepatihkamam peedewam. No wairakam pusēm tika snoti nopeetni fogitfeschanas gadijumi, kuzi lihdsinajās stipram reakzijam pehz tuberkulina eesprizejumeem. Pee tam opsoniskais rahditajs noslihdeja semaku. Tapehz eeskati par Marmoreka fehrumu ir daliti. Behrings domā, ka tiklab Maragliano ka ari Marmoreka pote nesatur deesgan antitofsknu, kamehr wina pascha isgatawotā fehrumā atronotees peeteekofchā mehrā antitulase, tuberkulozas bakteriju antitofskins.

Ar skanoschu flawu Dr. Thammis Berlinē pehdejos gados fludina sawu tuberkuloalbuminu, kuresch faturot tuberkulozas bakteriju dseedinofchas weelas bes toskneem 0,3 procentigā karboltraifjumā. Tuberkuloalbumins esot pilnigi gistsbrihws un to dodot ar labakeem panahkumeem ka weeglakos ta ari straujajos flimibas gadijeenos. Pehz pascha Thamma eeteifshanas wina lihdseklis ir wisidealakais, jo to war dot katram un tas nekaitē neweenam. Bet pee ideala ahrstneezibas lihdseka peeder wehl weena trescha ihpafchiba, proti ka tas ari lihd pee tās flimibas, pret kuru tas eeteikts. Un luhk taisni par scho trescho tuberkuloalbumina ihpafchibu ahrsti wehl naw noktuwaschi pee skaidribas un eeskati isteikti koti daliti. Tuberkuloalbuminu dod weentreif deenā, no rihta tuskchā dushchā $\frac{1}{2}$ ehdamkarotē uhdenī 3 pileenus. Katru deenu nem 1 pileenu wairaf, kamehr fasneedj 40 pileenus. Kad eestahjas drudsis waj jau pastahwofschs drudsis peeaug, tad pamafina pileenu skaitu waj pawifam pahrrauz eemeschanu.

Tà tad redsam, ka pehtneeki naw masumu peelikufchi puhles, lai atrastu fehrumus un zitus bakteriju produktus tuberkulosas aplarofchanai. Tomehr lihds schim wehl neweens no eeteikteem lihdsjekkeem naw israhdiiees par schim mehrkim peeteekofchu. Pee tuberkulosas apstahkti luhf ir drufku zitadi, neta pee pahrejäm bakteriju flimibam. Weenfahrht wezatos tuberkulosas perektos pawisam truhft ahderu un tadeht wiff organifmam zaur afins straumi peewestee lihdsjekki tanis nemaš nenokuhft. Dtrfahrht ihfti progresiwai tuberkulosai par zehloni naw wis ween tuberkulosas bakterijas, bet maifsta infefzija, t. i. bes tuberkulosas bakterijam wehl puhfchaw dihgfi, tà fauktee streptokoffi un staflokoffi. Un wehlatäs tuberkulosas patahpës mums arween ir darifchana newis ar weenkahrfschu bet maifftu infefziju. Zaur to iffleidrojäs, ka pirmäs patahpës tee

fehrumi, kuzi fatur tuberkulosas antitokfinus un bakterioli-
finus, teefcham labo flimibu, bet wehlatäs ne. Preefch weh-
latäm stadijam wajadsës isgatawot fehrumu, kufsch bes
tuberkulosas antitokfneem un bakterioliifineem wehl fatur
streptokoffu un staflokoffu antitokfinus un bakterioliifinus.

Imunifefchana un dfeedefchana ar no pafcham bakterijam
rafchotäm gifts weelam un to antitokfneem ir wehl pa-
wisam jauns finatnes nosars, kufsch pateizotees pehtneeku
fazensibat patlaban attihftas neparedsetä ahtrumä un pla-
fchumä. Nepaeet neweena deena bes jauneem atradumeem
fchini laukä. Naw pahrfpibleta zeriba, kad peenemam, ka
wehl paredsamä laikä finatne apgahdäs zilwezi ar piln-
fpehziageem aiffardfibas un dfeedneezibas lihdsjekkeem pret
itin wisam bakteriju flimibam.

Ro drupas stahsta?

Mefinas drupu laukä glabafchanas darbi atkal uffahkti;
teem, kas palikufchi dšihwi, isdotas atkaujas, ka tee fawäs
agratäs dšihwes weetäs war isdarit isratumus un no wisam
pufem feidsas fchurpu peederigee, lai no gruwefcheem un
drupam israktu fawu mihto aifgahjuscho nelaimigäs atleekas.

Täs ir breefmigas ainas, kas fche attehlojas. Sem weenas
mahjas drupam, tà stahsta Luidschi Barsini awifë „Corriere
della sera“ — atron lihkus no nelaimigeem, kuzi dšihwojuschi
zitäs mahjäs un kuzi fajukuma brihdi instinktiwi mellejuschi pee
fwefcheem palihdsibu un glahbinu. Neweens no fcheem nabaga
eebruzejeem naw pafihstams, wianu lihki tagad top iffahditi,
un tos tad nefs uf juhmalu, kur tee teef guldbiti garäs rindäs
weens blafus otram tajos pafchos latatos un fegos, kuros
tee atrafsti pagalam. Tee fafeeti kopä ar strikeem — tapat
kà tee lihki, kas teef gremdeti dšiki juhërä; wakaros fchnahfdams
peebrauz fchleperis ar leellaiwam, kuzäs fakrauj fchaufmigas
zilweku atleekas, lai tad wisas wehlat kopä tur wehfajä kapä
guldinatu uf muhschigu dufu.

Ziti mironi, tee, kuzus wianu peederigee fchnufstedami
fauz wahrdä, teef guldbiti loka fchfirstos, kuzi knapi fo at-
gahdina fahrku. Redf wifur fchos primitiwos, garos, gaischos
fchfirstus, kuzi atstahj tahdu eefpaidu, it kà Mefina peeko-
ptu jo dšihwu tirdsneezibu, jo fchee fchfirsti lihdsfinas pretfchu
kastem, kas teef iswestas uf ahfsemem. Ar krihtu waj darwu
drebofchas rokas uf fcheem fchfirsteem fihmejuschas ufrakstus
tapat kà pretfchu kastem „Plihtams“, waj „Neapgahft“. Ra-
fami wifadi aifrahdiiumi, kà apmehram „Uftahst fche,
radi dšihwo un riht nahfs pataf.“ Waj atkal: „Gestahdes
teef luhgtas pagaidit, fuhtifchanu isdaris no priwatas pufes.“
Naw fche neta no kahdas nofpeestas fwiniabas, kas walda
pee mironu iswadifchanas uf pehdejo dufu; wifs tas drihsaf
lihdsfinams fmagam darbam, kas pastrahdajams. Par gruwefku
kaufsem pa tam maj peejamäm eelam aifjuhgte wehrfchi
welf kexas, uf kuzäm tad neomuligee garee fchfirfti teef westi
ahrä uf krafa.

Zau no tahleenes putekku mahkoni apfihmë to weetu,
kur teef rakts. Tam peenahftot tuwak eerauga ufrakftu:
„Ihpafchneeks dšihws,“ un pa leelakai dakai tad ari wianu
pafchu atron kaut kur uf kahda akmena fehfchot un ftihiwi
noraugotees uf teem wihreem, kuzi drupäs strahdä ar lahpfam
un zirwjeem.

Schaufmigi noflehpumi tad pee fchi darba nahf deenas
gaismä. Tikai mas tahdu lihku, kuzi neleezina par breefmigu
nahwes zihnu, tikai nedaufseem bija ta laime mirt wehl pa
pufei meegä. Schaufmigi eedomatees, ka fchis milfgais
gruwefchu laufs tuhftofchus un atkal tuhftofchus flehpa to
azim, kuzi palika dšihwi. Minutes, ftundas, ja pat deenas
neftaitamas firdis wehl trihzejufchas, kamehr nedfihwee gru-
wefchi uffuhza nemitigi pluhftofchas afnis un lihds ar to
gurftofcho dšihwibu. Pee daufseem lihkeem redsams, ka
nahwe wianu pahrfsteigufe ismifuma zihnä, lai atfwabinatos
un krampjos fawilltee lozekki leezina ismifufchu fajuhfmu
pehž dšihwes, kuzas eefpehjamiba arween wairaf juda. Tikai
pee feeweetem tas zitadi: gandrihs wifas täs mirufchas bes
zihnas. Pee winäm it wisam fastop weenas un täs pafchas
fchestes: aifflahjuschas waigu rokam täs fagaidijufchas galu.

„Redseju, ka no gruwefkeem tika iswillkti diwi behrnu
lihki, kuzi it kà gutot bija zeeti apkampufchees. Tee fka-
tijäs pee ta masa daufsuma mironu, kuzeeem mirftot bija
lemts dufet mihta zilweka apkampeenos. Wakar iswillka no
gruwefcheem diwu laulatu draugu lihkus: kataftrofas azu-
mirfti feewa bija apkampufe wihru abäm rokam un wairs
neuftejufe. Winfch bija jauns kaza ahfsts: diwdefmit deenas
pirms fchi nelaimes brihscha tas fawu mihtoto lihgawu
bija wedis pee altara.

„Satrizinoschi ir atkalredfefchanas ftati; nedfird nekur
fkeedseenus, gandrihs nekad neredf fahpigus waibftus.
Mironi tikpat kà lahsteem apkrauti: tee atbaida. Sahpigu
nepageetibu tee teef fagaiditi, radeneeki grib fteigtees un kriht
wineem ap kalfu, kad tee teef atrafsti; bet tiklihds lihki nahf

pee deenas gaismas, peederigee fastingst un wina sahpes rahdas aplustam. Apseeesti brihnumi, un sahpijs, schaufmigs maldinajums dšhwos leekas notreezam. — Nedseju, ka tika atrakts kahds behrns, kuru tehws nedekam waimanadams bija meklejis sem drupam. Kad winam sazija, ka lihšis atrakts, nabags raudadams peešteidsās un aizrautu balst schaufsteja: „Mans behrns, mans behrns!“ Bet tiklihdj tas eeraudsija žermeni, tas it ka fastinga, aplusa un truli brihnedamās wina azis luhkojās us lihšiti. Tā tad schis reebigais schaufmīgais preefšmets bija wina behrns? Warbuht winšch bija zerejis, ka warēs wehl reis aplampt

mihkotās buhtes atleekas, wehl reisi speest skuhpsu us wina peeres. Un tagad nu wina preefšchā schee sweschee, isfeh-motee lozeffi. Pehz ihša brihscha klusumā, tikai weens wahrds paspruka pahr wina luhpam: „Es to pasihstu.“ Tad mehmi winšch nowehrfās, it ka gribedams apflehpt no-truluscho reehjumu, par kuru tas kaunejās.

Tā tad mirooneem jaissteef bei pehdejas šršnibas un at-wadishanās wahrdeem un pat tee, kuzi winus ka dšhwus mihleja, tagad nu klusedami ka sweschneefi no wineem no-wehrfās.

Melontas fala.

Mahkotnes aina no L. Hellenbacha.
(Turpinajums.)

VIII.

Balchanteene.

Seemeta wehšch jau ilgaku laiku bija nešis sakarsušcho gaisu no ekwatora us Melontu un radijis tahdu nospee-doschu tweizi, ka gandrihs wiš bei maltites dewās us saweem flehgtajeem, wehšajeem dšhwokkeem. Ari Aglaja bija scho sawu nodomu isteikuse, kas Aleksanderam, kuschch bija pee winas peeradis, nemas lahgi negribeja patift.

Winšch beidsamās deenās ar sawu istureschanos bur-wigat Aglajai bija peerahdijis, zif dauds wina ar saweem pasaules gudrajeem eeflateem ta azis bija mantojuse zee-nibas un nosihmes, winšch zaur to bija ari islabojis kluhdu, kuru winšch bija nodarijis, druskū par tuwu nostahdidams Melontas balchanteeni eiropēiskām brihwās mihlestibas pree-sterreenem. Aglaja to isjuta un preezajās par to; ka wina tam zitadi bija šmpatiska un loti patika, par to wina jau šen bija skaidribā. Satikme bija tapuse tik draudšiga, ka winšch ušdrošchinajās tai prašit, waj ta winam atkautu, kahdu pusdeenu pee tās pawadit un to schini noluhkā ap-zeemot. Weenfahrschš „kapehž ne?“ bija atbilde. Winšch tai waizaja, waj winšch drihštot to pawadit us mahju peh maltites, to wina atraidija, bet apšihmeja tam trescho stundu, kad wina to gaidišot. Aleksanders pateizās winai wahrdeem un skateeneem, un ir pats par šewi saprotams, ka winšch ar šinamu šrds pufsteschanu gaidija us stundu, lai waretu pee winas noet. Winšch neshinaja, ka isturetees; bet par wišam leetam winšch bija nonehmees, buht loti atturigs un nekumdinat Aglaju, jo winšch bija tai no šrds labs.

Waj šmpatijas juhtas, kuras winu šaislija pee Aglajas, nebija tik mihlestiba? Sinams ka ne! Wahrds „mihlestiba“ top allasch neleetigi walti walfats. Ta gan ir loti beeschi peewilšchanas spehfa gala rezultats, bet ne pate schi pee-wilšchanas spehja. War justees waldfinats no kahdas buhtes daschadafajām ihpashibam, jo tās ir peewilzigas; šlaiska galwa un zitas šifškas parahdibas waj šifško un intelektualo spehju šmpatiskās sawadibas waldfina, tapat

ari neapflehpta peekrišchanas israhdišchana. Jo wairat tahdu peewilzigu ihpashibu ir kahdai buhtei preefšch šinamas personas un jo beeschati un tuwati nahl ar scho buhti ša-tikšmē, jo weeglakt un agrati radišees konkretā eegriba pehž juhtu apmeerinaschanas un pehž saweenofchanās.

Bet ja mihlestiba ir peewilšchanas spehjas rezultats, tad wina ir padota teem pascheem škumeem, kureem pee-wilšchanas spehja. Tāpat ka mehnešs top peewilšts no tuwati stahwofchās semes wairat, nekā no attahkat atro-doschās warenās šaules, tāpat wihreetis taps waldfinats wairat no wina tuwumā mihtošchās mihligās buhtes, nekā no wispeewilzigatās karaleenes us trona waj wisdaitakās škaišules ar tās atbaidoscho wehsumu. Bet pehž peewilš-chanas spehjas škumeem šrds weenā un tai paschā laikā war tapt waldfinata daschados wiršeenos, un naw neweena debesš špihdeffa, kuschch no sawa zeka kahdreif masleet ne-nowehrstos. To paschu mehš pamanam ari zilweku dšihwē, kad apluhkojam tās šchiras, kuras, buhdamas brihwas no ruhpem par usturu, war wairat nodotees fantasijai un šm-patijai. Ka wiš wihreeschi un wišur daschreis aufšigi-fmeekligā kahrtā „šweeschas“ šeweetem klast, ir pasihstama leeta; tatschu katra weena šeweete atšiš, ka wina laipnibas peerahdijumus no weena dauds mihlakti peenems, nekā no otra, un parasti jaunās damas šajuht wajadšibu wismas pehž weena platoniska peeluhdšija, kuschch eerodas teatri, salonā waj pastaiigaschanās weetā un spehlē kawaleera lomū. Šeweetes war ari pilnigi nodotees schahdai paraschaj; bet zif tahki winas schā šinā drihšt eet, atkarajas — lai ari deef' zif pret to karotu — dauds wairat no modes, nekā no prinzipeem.

Pa laikam weens auns wada wišu ganamu pulku, filo-sofi wada kaut ari ne sawa laika lihšpilsomus, bet gan nahkoscho paaudsi pasaules usštatos, un šabeedribai ir sawas noteizejas šeweetes, kuras isšchir, to lai usnem, ka lai pakawē laiku, waj lai apmeklē hasnizu, waj lai drihšt „eegahdatees“ kawaleeri, un pat zif tahki drihšt ar to

eelaištees. Ir bijuši pahrmifchus stingri un galanti laikmeti.

Bet peewilfchanas spehjas analogija spihdeku kustibā un firds emozijās eet wehl tahtaf. Diweem debefs kermeneem fwintot fawu faweenofchanos, attihstas miffiga gaisma un fiktums; jo warenafi bija kermeni, jo spehjadi un ilgati wini deg — bet ar laiku tee tomehr top wehft!

Aleksanders tapa waldfinatš no Melontas feeweetem; pateef kairinofchā Aglaja winam stahweja wistuwafi, fchfita winam wienoderigakā, ta katrā stāā isturejās pret winau wislainaf; tapeh; naw nekahds brihnums, ka Aleksanders Aglajā eemihlejš! Bet gandrih; wifas walodas taifa iffchfiribu starp istezeeneem: „Winfch mihlè“ un „winfch ir eemihlejšes“. Ir ari kaut kas zits, kad runā par „fawu mihlestibu“, un atkal kas zits, kad runā par „fawu mihkato“. So pirmejais teežas wairaf pffchifki-transzendentālā, otrejais fisiologifki-fenomenālā walfti. Aleksanders, wismaf tagad, nemihlejša Aglaju, bet winfch bija tajā lihds pat aušim eemihlejšes.

Beidsot bija peenahfufe fkuhmigā stunda, un Aleksanders eegahja koti leelā waj, pareisafi, dšikā istabā, kura wifā fawā platumā bija zaur preefchkaru fadallta diwās neweenadās dakās. Tuhlin no durwim pa kreift eefahfās preefchkarš, un pa labi bija fpaneefchu feena, tā ka winfch Aglajas newareja faredset; winfch pagahja daschus fokus uf preefchu un redseja kaktā rakstamu galdu, koti platā loga preefchā garu puķu kurwi un beidsot aif fpaneefchu feenas diwūs atsweltnaus, galdu un diwanu. Uf diwana fehdeja sem ziatejas maigām lapam un galwu atspeedufe uf apafās, apfchilbinofchi baltās rokas — Aglaja. Rahdu laizinu noraudfšjees fchai peewilzīgā ainā, winfch to usrunaja fchahdeem wahrdeem:

„Tu manim atkahwi, fkaifstā Aglaja, tewi apzeemot un apreibinatees fchai atmosferā, kura ir fasmarschota no tawas peemihlibas.“

„Neezees trauzetees, raugees, elpo un nofmozi fawās pahrfpibilejš runās.“

„Es pateef nepahrfpibilejšu! Ja eenahf no aufsta gaisfa fiktā istabā, ja, mozits no karstuma un flahpem, dšer no fwaiga awota, tad mehds fazit, ka tas dara labu. Bet fchis wahrds ir par nepeeteefofchu, lai to waretu atteezinat uf fajuhfam, kuras eedwehch tawš burwigais tuwums; tew wiemaf man jaatfauj, fwahrstitees starp reiboni un fweht-laimibu.“

„Nu, ja tas pateef tā ir, lai tad tew top peefchfirta fchi fwehtlaimiba, un toteef jo mihkati peefchfirta, tapeh; ka efmu tew jau atfinufes, ka es tewi koti labprahst redsu fawā tuwumā; no tewis war mahzitees, ar tewi war farrunatees; ka tu eš fkaifš, to tu gan ari fini; kā lai es par to nepreezajos, ka juhtees no manis waldfinatš? Mehš feeweetes pa galwenai teešai raugamees uf tam, kuru, bet newis zikus mehš eefpehjam waldfinat.“

Wina teiza to tif weenfahrfchi, tif brihwi no jekahdas koteterijas, ka Aleksanders usdrofchinajās nofehštees tai blafus un fatwert tās roku. Aglaja bija ap peeri fawihotos matus atraišjufe un karstuma deh; tos atpinufe; ta bija pirmā

reife, kur Aleksanders to redseja fchai westaleenu gresnumā. Wina zaur to tapa daud; burwigaka, un Aleksanders newareja atturetees, nerotafajees ar winas mateem. Aglaja meerigi atkahwa fcho mihlinafchanos, wina newareja par tās pateefigumu fchaubitees, jo ta fapnojofchās azis un kaiftofchee waigi gaischi uf tam norahdija. Winfch fawās runās topa arween fiktas, guleja beidsot pee tās kahjam, fkuhpfitiija tai rokas, un, ufluhkojis winau kahdu laizinu glufchi eemihlejšchamees azim, winfch teiza klufu un maigi:

„Es biju domajis, ka fcho peh;pusdeenu warefchu ar tewi notehrset, bet es juhtu, ka es to neefpehju!“

No Aleksandera peeflahjigās isturefchanās Aglaja wareja ismanit fawu diwkahrtjejo uswaru par fkaifto fwefchineeku, kufch pret winau bija tikpat maigs, zif mihligš; lihdszeetibas aifrauta, wina abām rokam fakampa wina fkaifto galwu, ufluhfoja winau kahdu laizinu mihlestibas pilnām azim un usspeeda fkuhpfitu uf wina peeri, kufch winam gandrih; nolaupija famanu.

Giropā tas, protams, ir zitadi! Lai diwi eemihlejšchees weens otu atrastu, tad wispirms aufstām afnim jaisftrahdā plans preefch fatifchanās — apnehmums, pee kura feeweete jau konfekwenzes deh; gruhti kerš; bet ja atgadijums nowed diwūs zilwefus, kureem ir weenam uf otu patifa, tahdā stahwolli, kur teefmei un peewilzibai naw nekahdu nepahrwaramu kawektu, tad feeweetes nodofchanās prafa fmagus upurus no tās kaunibas juhtam. Pat komplizetais apgehrebs, kufch fchfeet it kā buhtu isgudrots preefch laulibas teešbu aifstahwefchanas un juhtu fawaldfichanas, ir kā radits preefch tam, lai feeweeti westu pee famanas.

Glufchi zitadi tas bija ar muhfu pahri, kufch wareja nodotees reibigai teefmei, buhdams brihws no wifem moralifkeem, konwenzionaleem un materialeem kawekteem. Zaur Aleksandera glahšteem ari fkaifstā Aglaja eeleešmoja; winas bedfigais stahws un winas pusafwehrtās azis leezinaja par feeweetes pilnigu nodofchanos. Te netapa nekās prakte, nekās atkautš — tā kā nogatawojees auglis kriht no kofa, tā eeflihga Aglaja Aleksandera rokas!

Negatawais auglis, finams, ari pilda mahgu, bet tas ir negarfchigs, beeschi reebigs. Tapeh; feeweete pateef top laimiga tikai zaur tahdu wihreeti, kufch to tif tad flehds fawos aplampeenos, kad nodofchanās nemafšā wairs nekahdu upuru, bet otradi, atfazifchanās buhtu usupurefchanās.

Kad wini atkal tif tahdu bija nahkufchi pee famanas, lai waretu prahrtigi weens ar otu runat, Aleksanders uf-fahfa walodu, lai fawai Aglajai — tā winfch to tagad wareja ar pilnu teešbu dehwet — kā Giropā parafš, fwehretu mihlestibu un ufizibu. Winau maigi glahftidama, bet fmaididama ta teiza:

„War redset, ka tu nahzi no wehrdsenu semes! Tawai mihlestibai es tagad tizu un ta man dara labu, bet tawu ufizibu tu man neapfoti, jo tu buhtu speh;gigs preefch tās usupuretees, un ta es negribu; ari tawi fwehrafti peefchfirtu tew teešbas, kuras es kā tahdas neatfifhtu. Mehš waram fastaptees un mehš fastapfimees, redsefimees un mihlestimees, zif ilgi un zif beeschi tas mums abeem patifs, bet newajaga dakafai fajuhfai zilwefu dšihwes gaitā uflikt eeradumu waj

peenahumu waschas, kuras peeschkir mihlestibai semu raksturu un rok preeschlaikus tai kapu."

"Tu debeschfiga buhte, kur ir ta seeweete, kurai es dotu preeschroku?"

"War jau buht, ka tu schai azumirkli ta doma, tomehr schahda tawa garfcha nepastahwes muhschigi!"

"Kapehz tu ta doma?"

"Waj naw dauds skaištaku Melontas apdsihwotaju, nekà es? Waj to skais nepawairofees tahdà mehrà, kahdà suhd mana peewilziba? Waj tu doma, ka es neredsu, ka es neprotu, ka tu Musarionu apbrihno?"

"Ja gan, apbrihnoju, bet mihlet es scho auksto buhti newaretu; winai ir skaišta galwa, tas teefa, bet winai naw tās swelmes, kura tewi swihko." — Un pee scheem wahredeem Alekanders kaisli apstahwa burwigo seeweeti.

"Ko tu fini? Tew wjadsetu to redset, kad wina ispeldejuse isnahk no uhdens, schi westaleenu karaleene scha wahrda ihsta nosihme!"

"Tu est dihwains radijums, kamehr, tewi redsot, man afnis arween no jauna schi wilnot, tu runa par zitas daifumu."

"Es to daru ais daudseem zehlooneem; es sinu, ka neefmu tik dauds wehrta, ka Musariona, un ka ta buhtu dihwaina garfcha, man dot preeschroku; esmu ari pahreelinato, ka wihreetim nemas naw eespehjams, atturetees no winas mihlestibas. Wina atstahj wihreeschus aukstus, tas teefa, tapehz ka wina pati ir auksta, bet wina tahda muhscham nepaliks; taisni tapehz, ka tu, ka sweschineeks, est dauds atturigaks, nekà ziti, tu winai patihzi labak, un tapehz, ka winas un wifu zitu sinaschanas tawa preeschà nobahl, tu winai eedweest zeenibu. Bet jaunawa, kura zeeni jaunu, skaištu, gudru wihreeti, wina mihle jau pa pufe. Tapehz nesaišti tewi un mani, jo — un te wina to usskatija nosihmigi, — „ja es to buhtu darijuse, es buhtu faistita, un mehš nebuhtu peedfihwojuschi scho azumirkli. Waj tas tew buhtu bijis mihlaki?"

"Tuhstosch reis nē, debeschfiga meitene! Laid mani tew..."

"Deesgan, fanemi scho skuhpstu, glabà scho noslehpumu un steidsees prom!"

Alekanders dewas lauka, wehl wairak eemihlejees, ka jeb kad, tiklab Aglaja, ka ari Melontas eestahdes, kuras neusspeesch mihlestibai eiropeskās kahrtibas daschreis pat nepazeeschamās waschas.

Waj Giropā naw brihwās mihlestibas? — Sinams ir! Waj ta grosas schais etiskās un estetiskās robeschās? — Sinams nē!

IX.

Melontas tautas padome.

Melontas apdsihwotaji bija dsihwā ustraukumā! Weztehwi bija safaukuschi leelo padomi, kas mehdsā notikt tikai loti svarigos un speedigos gadījumos, kapehz pagahja gabi, kamehr atgadijās tahds notikums. Schi leelā tautas padome, kuras preeschsehdetajs bija patriarchu galwa, tika fastahdita tahdejadi, ka katra no wezakām ischetram

schkiram isfraudstijās par domneekem trihs wihreeschus un trihs seeweetes; tahdā kahrtā ta pastahweja no 24 lozefkeem un preeschsehdetaja. Tahlak tehweem bija pastnots, lai Alekanderu newehl, tapehz ka winam ta ka ta janemot daliba pee padomes. Wehleschanas notika pehz maltites, un pehz wakarimam padome sapulzejās weztehwu sahle.

Ap eegareni-apaku galdu, kura widū sehdeja patriarchs, apsehds 24 lozefki; Alekanderam tapa weeta eerahdita eepretim preeschsehdetajam, tapehz, ka sarunam galwenā kahrtā bija jagrosas ap wina; winam tuwumā sehdeja westaleenes, Musariona tuhlin winam blakam.

Preeschsehdetajs pastnoja sapulzei, ka patriarchi fanehmuschi no Alekandera rokas fentschu wehstuli, kuru tas wispirms nolasshot. Wehstules faturs bija schahds:

"Ja jums kahdreis gaditos stahtees sakarā ar zitu semju eedfihwotajeem, tad sineet, ka mehš esam jums atstahjuschi preesch schahda gadijuma eewehrojamu sumu selta. Par scho seltu juhs wareet eegahdatees leetas, kuras jums ir wjadstigas, waj eeguht lihdselkus, lai tahkās semēs, wismas fahkumā, juhs waretu dsihwot. Selts atrodas kopā ar daschadeem raksteem un kartem, kuri jums war noderet, kahdā dsels schkirstā, un lai neweens sweschs scho mantu newaretu useet, ari ne tas, kas neatkautā kahrtā eeguhtu scho wehstuli, tad sineet, ka schis schkiris ir tur aprakte, kur muhsu neaismirstamais otrais patriarchs, dons Miguels, islaida garu. Patriarchi scho weetu sinās. Schis ir sehdejais sweizeens un sehdeja labdariba, ko mehš waram parahdit muhsu sehznahzejeem!"

Patriarchs tagad pastnoja sapulzei, kura zaur scho pastnojumu bija augstakā mehrā pahrsteigta, ka starp noslehpumeem, kuri top ustizeti patriarcheem pee wina eeswehtischanas schai godā, peeder ari minetās weetas apfihmejums un kults, jebchu neweens no patriarcheem nestinaja, kapehz tas tapa tik fewischki uswehrtis. Winsch tad wehl peemetinaja:

"Juhš jaunakee nestineet, kur dons Miguels brihwā gaisā tapa no treekas kertis, mums wezakajeem bet schi weeta ir labi sinama. Tā tad es juhs us weztehwu wehleschanos esmu kopā faazijnajis, lai ischkiru jautajumu, waj mums buhs stahtees fatiksmē ar pahrejo pafauli. Schis jautajums ir leeks, ja mehš wispirms nenahkam skaidribā, waj wispahrbuhtu eespehjams nodibinat kahdu fatiksmi. Laimigs gadijums mums ir peewedis kahdu no wina semju zeenigajeem dehleem, kusch mums wislabaki wares paskaidrot, waj schahda fatiksmi ir eespehjama un iswedama. Es tapehz, mans mihlais dehls, tew prafu:

"Waj wispahrbuhtu eespehjams, un tā ir eespehjams, ar ahrejo pafauli stahtees sakarā?"

"Schis jautajums manis nepahrsteids, godajamee tehwi, jo es pats to few daudsfreis esmu lizis preeschā, un labi pahrdomajis fatiksmes daschados weidus, un proti jau tad, kad wehl nestinaju, ka es tapfchu no jums usnemts, kahds liktenis mani pee jums sagaidis. So ir weens jesch, pa kuru es weens pats, bes juhsu sinas, waretu stahtees ar ahrapafauli sakarā —" schee wahrdi modinaja wispahreju

pahrſteigumu — „tomehr es to neifleetoju, jo tas buhtu no manis nepateizigi un negodigi, ja es jums aif muguras mehginatu ataiſinat ſchurp ſweſchus zilwekus. Ja juhs buhtu ar mani ſlitti apgahjuſchees, tad es buhtu par manu liſteni paſnawis ahrpafaulet, un ta buhtu warbuht wehl mant atſwabinajuſe, waj ari atreebuſe un juhs noſodijuſe!“

Leelais Mika.

No Emila Sola.

Leelais Mika bija leelakais un wezakais no muhsu beedreem panſijas eeſtahde, wiſch bija garſch ka koks, ka no klutſcha tehſis un ſkaiſija jau aſtonpadeſmit gadus, lai gan ſehdeja tikai wehl kwarta. Bet neweens neudroſchinajas wiſu par to ſmeet, jo Mikam bija milſigas duhres, kuras tas gan pret mums nekad neleetoja, jo neraugot uſ wiſa ſkarbo ahreeni, tas bija labſirdigs un rahms ka jehrs. Nedseju wiſu tikai weenu weenigu reiſi ſaniknotu, un tas bija toreis, kad kahds no muhsu palihga ſkolotajeem, apgalwoja, ka republikani it wiſi eſot ſagti un laupitaji; es tizu, ka Mika buhtu gahſees uſ wiſu un to noſchmaudſis, ja uſraugs un ſkolas ſulainis wiſu ar waru nebuhtu iſweduſchi no mahzibas ſahles. Bet winam ari bija pilnigi eemeſis, juſtees no palihga ſkolotaja iſteizeeneem apwatnotam, jo wiſa tehws, kahds lauzeneeks no Waras apgabala, 1851. gadā, kad notika walſis pahrgroſiba, bija ſehrees pee eerotscheem un peeſlebbees dumpineekem. Iſchanas lihdsenumā, kur notika ſadurſme, wiſu atſahja uſ kaujas lauka ka nedſihwu; winam tomehr iſdewās iſglahbtees un uſ kahdu laiku noſlehptees. Kad tas wehlaſ atkal parahdijas, teefu eeſtahdes gar wiſu wairs nelikas ſinis, bet eezeenitakee laudis zeemā wiſu neſauza zitadi, ka par „laupitaju wirsneeku Miku.“

Pateefiba Mikas tehws bija tas kreetnakais zilweks pafaulē un ſlimoja tikai ar weenu kaiti, proti, tam trubka ſinatnikas iſglihtibas; tadeht tas ari bija ſchſihrees no ſawa weeniga dehla, un nodewis to mahzibas eeſtahde, lai tas ko kreetnu mahzitos, un tad leetai, kurai tehws wareja ſeedot tikai ſawas rolas, ſpehtu pafalpot ari zitadā ſinā.

Protams, ka mehſ, ſehni, par ſcho notikumumu neſinajam neko pamatigu, Mika mums arweenu wehl parahdijas roſlehpumainā gaiſmā un mehſ wiſu maſleet biſtijamees. Neweens neudroſchinajas par to jokotees, ka wiſch koti gruhiti mahzijas un tikai lehnām kahpa uſ augſchu.

So ſmagi tas mahzijas tikai tadeht, ka wiſu nehma koti pamatigi, jo pateefiba, kad tas ko reiſi bija eemahzijeek, tad ſinaja to no pamateem un uſ wiſeem laikeem.

Brihwſtundās tas bija tas wezakais un ſtiprafais, muhsu rotaku wadonis un waditajs, tomehr ſawu wirskundſibu nekad neleetoja welti un bija arween lehns un labs.

Tikai daudſ wehlaſ, kad tas atdſihwojas atkal manās

„Ka tu to buhtu darijis? Seb tu to mums gribi apſleht?“ patriarchs wajaja.

„Es jums neta neapſlehpju, jo paſihſtu juhs ka labus zilwekus, un man juhs wiſi eſat tapuſchi mihli; es jums to pafaziſchu, tomehr kaujeet man trihs eeſpebjamos zekus, kuri war tapt iſleetoti, pehz kahrtas attihſtit.“

(Turpmat wehl.)

atminās, es nopratu, zif wiſa rakſturs zeenijams: ſtipris un leels — tehws pee laika bija iſtaifjis no wiſa wiru.

Kahdā pehzpusdeenā pa brihwſtundam beedris mani paweda ſahaus un ſawā rupjā ſemneeku balſi ſajija: „Klauſees, waj gribi buht weens no muhsjeem?“

Es gan neſapratu ap ko leeta groſijas, tomehr ne maſaf tadeht ſajiju tuhdaſ „ja“, jo man glaimoja, ka man jabuht pee ſaut ka „klaht“ un tad ari ar leelo Miku es nelabpraht buhtu ſanaidojees. Es biju maſs puifſtis, bet wiſa duhres ſajehla manē nemeeru.

Kad biju peekritis, wiſch man iſſkaidroja, ka leeta groſas ap ſawehreſtibu un wehl ſchodeen ſkaidri atminu, kahdu labpatiku ſajutu pee wiſa ſlepenā atklahjuma. Tas bija peedſihwojums. Man bija jauſglabā noſlehpums, un mums preeſchā ſahweja zihna. Jutos jau pilnigi peeaudſis un pats ſew iſlikos koti ſwarigs. Gan ari protams ſajutu druſzin bailes par ſekam, tomehr ſairinajums, peedſihwot gadijumu, nehma wirsroku. Mika gan, ka rahbijās, neſureja wiſai augſtas domas par manu duhſchu, jo atklahdams ſawehreſtibas noſlehpumu, tas mani gan druſzin neuſtizigi uſluhjoja. Es tomehr wiſu pateefigi apbrihwoju ka waroni un biju tik redſami ſajuhſminats, ka wiſch par mani ſahſa turet labakas domas.

Te atſkaneja pulkſtenis: ſihme, ka brihwſtunda bija zauri un kamehr mehſ nu wehl ſapulzejamees, lai dotos pa pahreem atpakaſ mahzibas ſahle, Mika man wehl klufu pafchukſteja: „Tā tad darits, tu eſi muhsjeis . . . Tu tatſchu nebaidifees, waj muhs pat wehl nenodoſi . . .?“

„Ak, ka tu nu tā wari domat! Es tew ſwehru . . .“

„Sr jau labi,“ wiſch ſajija ſawām godigām azim man taiſni raudſidamees waigā, „es tew tizu, bet ja tu muhs nodotu — es tewi neispehrtu, ne, es tewi weenkahrſchi niſzinatu un ſajitu iſweenam, ka eſi nodewejs, tad neweens ar tewi wairs nerunatu ne wahrda . . .“

Mikas draudi darja uſ mani leeliſtu eeſpaidu; es jutu, ka man duhſcha auga.

„Un ja man ari par ſodu buhtu jaiſmahjās kahdi diwi tuhſtoſch pantu no galwas,“ es ſajuhſminats eeſauzos, „welns lai mani parauj Mika, ja es juhs nododu!“

Un druſchaimu nepazeetibu es gaidiju uſ ehdeena ſtundu — to brihdi, kad dumpim wajadſeja eet wafam.

2.

Mika muſſu eestahdē jutās it omuligs, par to mehš ihštenibā wiſſ břihiņjamees; tika weena leeta wiņu moziņa — un nabaga ſehņs par to pat neušdroſhiņajās runat, — wiņſch paſtahwigi zeeta iſſalkumu.

Tas nebija nekahds břihiņums, pee mums ſchauranſis bija ķehka kungs, un tadehſt wiņam ar ſawu ſemneeku ehſtgribu, tā ka ta bija leela un ſtipra, wajadſeja zeeſt wehſ wairaf, nekā mums piſſehſneekēem.

Mums atteezas maſaf uſ daudsumu, nekā uſ labu ſagatawoſchanu, bet deemſchēhl ari ſchini ſinā atlika wehſ daudſ to wehſtees: porzijas bija maſas, bet ſlittas. Ari pahrmains truhka un ſewiſchti beeſchi tika zeltis galda kabeļjaws ar ſarkanu mehrzi un pupas ar baltu ſupiti. Abas ſchis baribas mums bija kkuwuſchas taiſni reebigas, par to ari břihwſtundās iſſazijām ſawu ſaſchutumū. Leelais Mika tā labs beedris protams ſaſchuta lihds ar mums, lai gan ehdeenu ſinā wiņſch neiſmeklejas un wiſmihſat buhtu ap ehdis ari muſſu wiſu zitu teeſu. Wiņam nepawiſam ne atteezas uſ kwalitati, bet gan uſ kwantitati, un tā ka wiņſch nekad nedabuja deesgan pahſt un arween bija iſſalzis, tad zitadi tiſ teeſchais un lepnais ſehņs iſdomaja it wiſadus wiltigus ahſiſchus, lai no mums iſdabutu kahdu gabaliņu no brokasta waj palaunadscha maiſes.

Wiſwairaf wiņſch ſchidjās par to, ka palihga ſkolotajs, kas tāpat ehda pee muſſu galda un bija wiņa galda beedris, pehž mahjas kahrtibas dabuja dubultas porzijas.

„Tas jau tihri par tratu,“ wiņſch reiſ man ſazija, „ſkolotajs, kurſch tika laba ſeera leelumā, dabū diwas deſinas un man, kas es eſmu par wiņu diwas reiſes leelaks un pilnigaks, japeeteef ar weenu paſchu! Un pee tam wiņſch ari tās abas pilnigi noehd, ſchis leehdis, ne ahdas nepamet! — Protams — wiņam jau ari paſcham tiſ tiſ no tam deesgan! —“

Gahrdehſchi muſſu ſtarpā bija nolehmuſchi ſazeltees pret muſſchigo kabeļjawu ar ſarkano mehrzi un pupam ar baltu ſupiti. Tā tad ſarihjoja ſaſwehſtibū un ezehla Mikū par ſawu wadoni. Wiņu plans bija weenkahrſchi tahds, ka tee gribeja ſtreikot, t. i. atturetees tiſ ilgam no ehſchanas, kamehr tiſ eewehroti wiņu taiſnee praſjumi. Ka Mika ſcho planu atſina par labu un leetu padariju par ſawu, tas pateſcham pelna apbřihiņochanu; wiņſch tā tad bija peelihdſinams teem wezlaiķu romneeku wareeneem, kuri neſawilfdami ne ſeju, ſeedojas tehwiņas labā.

So waj tad tas pateeſbā nebija warona darbs, atſazitees no ehſchanas, kur tas jau tā arween bija iſſalzis! Kas tad wiņam bija par to, ja kabeļjaws un pupas wairs nelepoſees uſ muſſu galda! Taiſni otradi, ja ween wiņam tiſtu dotas trihs waj tſchetkahrtejas porzijas, wiņſch labprahſt nopeltās baribas iſdeenās buhtu ehdis ar preeku! Un tagad no wiņa praſija atturibu un wiņſch ari labprahſtigi atſazijās! To wiņſch man pats, bet daudſ wehſat atſinās, ka toreij wairaf tā nekad dabuja iſturet ſtingru prowi wiņa no tehwa mantotee republikana tikumi, ſolidaritates ſajuhſta un perſonigo intereſchu uſupureſchana wiſpahrejā labā.

Weenā ehdamſahlē ſahſās ſtreiſs. Parahdijas kabeļjaws ar ſarkano mehrzi, bet neweens to neaiſſahra, wiſſ mehš apmeerinajamees ar ſauſo maiſi. Pee tam mehš iſturejamees toti ſwinigi un zeenigi, neſarunajamees puſdikti tā paraſis, bet ehdam nopeetni un klufu; tika maſalee ſmehjās.

Mika tajā pirmajā wakarā bija taiſni leeliſſs, wiņſch apſmahdeja pat maiſi! Atſpeedees ar obeem elkoņem uſ galda, wiņſch nizinofchi apluhkoja maſo palihga ſkolotaju, kurſch ſawu dafu kahri teeſaja.

Uſraugs peefauza ķehka kungu, kurſch atnahza tā weefulſis. Kas mums par ſcho ehdeenu, kas tiſ teizams — wiņſch to noſmekeja muſſu klahtbuhtnē — eſot to eebilſt, tas bahrgi jautaja.

„Ei nu,“ maſais palihga ſkolotajs ſobodams eejauzās walodā, eekams wehſ ķehka kungs ſpehja atbildet, „ei, ei, un zitām reiſam jums nekad nebija deesgan un juhs labprahſt weens pats wiſu buhtu noehduſchi!“

Leelais Mika dſiki noſarta un zeeta klufu.

Muſſu „ſadumpoſchanās“ ſchij reiſai palika beſ foda; muhs ſuhſtija gulet un ſazija, ka lihds nahkoſchai deenai mehš ſcho leetu labaf buhſim pahrlitufchi.

Mehš turpretim palikām iſturigi un ſewiſchti leelais Mika bija tas, kas muhs uſmundrinaja. Maſā palihga ſkolotaja wahrdi wiņu bija ķehruſchi uſ to wiſdſitako un tagad nu wiņſch peelika wiſu ſawu godkahribu, lai peerahditu, ka wiņſch no ehſchanas war ari atturetees, ja ween grih.

Preeſch wiņa ta bija tihra ſpihdſinaſchana. Mums gamet nahzās weeglafi, jo ſlepeni bijām „eeſchmugelejuſchi“ pulkēs ſchokoladi, zepumus un zuturetus augtus un mehš tad ſawu ſaudejumu atlihdsinajām pee teem, wiņſch turpretim bija „noſtahbits“ weenigi pee ſauſas maiſes — kurās ari nebija pahraf daudſ — jo wiņam nebija tā tā mums piſſehſtā laiņu radeneeku, kas wiņu buhtu apgahdajuſchi; beſ tam tas ari „naſchſus“ nizinaja.

Treſchā deenā, kad mehš wehſ arween negribejām ehſt — bija pupas ar baltu ſupiti — mums weenkahrſchi iſſkaidroja, ka maiſes iſſneegſchana teeſ aptureta.

Tad ſahſās dumpis. Bija puſdeenas laiſs; Mika, kas protams aiſ iſſalkuma nebija wairs pahrlitſchanas ſpehjiis, peezehlās, palihga ſkolotajam, kas mums par iſſmeeklu pupas ehda ar to leelako apetiti, iſrahwa pilno teleki un aiſſweeda to ſahles widū un ſahka tad ar pilnu kruhti dſeedat marſeteſti.

Ta bija preeſch mums tā norunata ſihme, mehš uſlehzām kahjās un ſweedām ſemē ſchihwjuſ, glaſhes un kas ween mums nahza rokās. Palihga ſkolotajs taiſjās tā tika projam un Mika kaunprahſtigais kaimiņſch, eekams tas wehſ bija ſaſneedſis durwis, dabuja ar pnpu kōdu pa galwu, tā ka ſupite wiņam tezeja uſ leju un uſ wiņa kaſla iſſkatiņās it tā balta, plata krekla apkalle, kas pahrwilfta pahſ ſwahſteem.

Tagad nu leeta atteezas uſ to, ka poſzijū, kuru tiſ waronigi bijām noturejuſchi, ari nozeetināt.

Mika tika eezelts par kara wadoni un mehš arī us mata
ispildbijām wina parwešes.

Wiš galbi weens aīš otra tika aīškrauti durwim preeškā,
ta bija barikade. Tad nehām naščus rokā, wizinajām
tos pa gaišu un ušdeedajām maršefi.

Dumps bija iwehrtes par revoluziju.

Par laimi muš atstāja fawā nodabā un kahdas
trihš stundas gar mums masajeem revoluzionareem ne-
likās finis.

Ar šim trim stundam peetika, lai mušū dubšča at-
slahbtu. Muš padarija nemeerigus apstahklis, ka mums
attahwa tīl ilgi nesoditeem trakot, un tā ka ehdamistabas
logi atradās tuwu pee semes un pagalma pušē, tad baili-
gafee isleetoja šho isdewibu un isleħza pa teem laukā.
Winu preeškšimei fekoja ziti un drihš ween ap Wiku bija
wehl wairs tikai kahds pusduzis faswehneeku.

Tad winsch us teem pagreesees fajija: „Sekojeet
teem ziteem, peeteef — ka wini atron weenu weenigu
wainigo.“

Sehni aīslīhda projam; bet tā ka es wilzinajos fekot
winu paragam, tas wehl peebilda: „Dodu tew tawu
wahrdū atpatat, eij.“

Pa tam bija atfaukta wakts, un kad ta atlausā durwis
un „lituma wahrdā“ noahrdija barikadi, tee atrada weenigo
Wiku, kuresch sehdeja starp drupam meerigi pee galda. Winu
arī pateščam eefkatija par wainigo un wehl tajā pašchā
deenā isstuhma no eestahdes.

Mums faswehrestiba maš ko bija lihdseseje. Kahdas
nedekas gan neredseja ne kabeļawu, ne pupas, bet tad tās
parahdijās atkal — tikai kabeļawš tika zelts preeškā baltā
supitē un pupas farkanā meħzē!

3.

Behz daudseem daudseem gadeem es fatikos atkal ar
leelo Wiku. Winsch tahkat nebija studejis un kkuwis par
lauksaimneeku, tāpat ka wina tehws.

„Sr labat tā,“ winsch fajija, „no manis buhtu isnahzis
tikai slihts finatnu wirs, jo mana paure pahraf zeeta.
Esmu ar fawu stahwolli meerā . . . Bet toreif, waj sint,
mušū leelajā revoluzijā, tad juhs wiš smuti godigi at-
stahjat mani weenu! Es biju juhsu greħku ahšis. Un
tas trakafais bija tas, ka kabeļawš un pupas bija mani
mihakee ehdeeni!“

Kad meklē dwehšeli.

Uspajias.

Kad meklē dwehšeli, tad agri ej no rihta,
Kad to, ka jaunu swanu, tikko lej;
Kad dšihwe, hirogliseem neiwhita,
Tew salda weenteeškā preti smeļ,
Un frds ka upe, kas wehl nešldita,
Preešč faules lehhta wehšos wilnos dej.
Nekas tai naw ne apšlehpjams, ne fedšams,
Lihš pašcheem swirgsdeem dibens zauri redšams.

Tif neej pusdeenā, kad wersme walda,
Un twaiti maš pa masam nogulštas,
Kad dwehšle, peefuhšes katšlem, malda,
Ne pate tew, ne otram ustizas —
Laiš katru pirmatnibu drupās šalda,
Neka wairs leela naw — tīl dakinas!
No tad ta fajis tew, tas nebuš teefa,
Un ko tu aptampš, ta buš tīl — meefa.

Bet kreħslai metotees, tu ar' to rasi,
Kad ta no gruhā zeka pahrnahza —
At, tad tu pahrzeetuschai dwehšlei praš,
Ka wina maldos ihšo atrada,
Zeb winas apšlaidrotā fejā laš,
Kam wahrdos isteiktees wairs newajga:
Pahr dšihwes plaišmu pahreja ir rasta,
Ta balta preti mahj no otra krašta —

Ne deena wairs, — bet tikai dšestra dšehšma
Tew preti pluhst no wehla wakara;
Ne puše wairs — bet tikai salda dwehšma
Ka smauschas šapnis pahri palika;
Ne wehtra wairs — bet tikai weegla wehšma,
Ne dšihwe wairs — bet tikai atmīna
Wirš leefmas šlihd ka isdeguschas plehnes,
Un nahwes nakti mirdš ka maigais mehšes.

Pee šalam eglem.

Pee šalam eglem
Un pee balta šneega
Mans mitekliš
Un manu kahju zeksch.

Pee wezas kofles
Šaišta škana leega
Un nedštrdu
Ka seemels meščā elsch.

Paršauli dšeedu
Un par mehšestīnu,

Man gaidit tihš,
Kad dahšā lījas plauks,

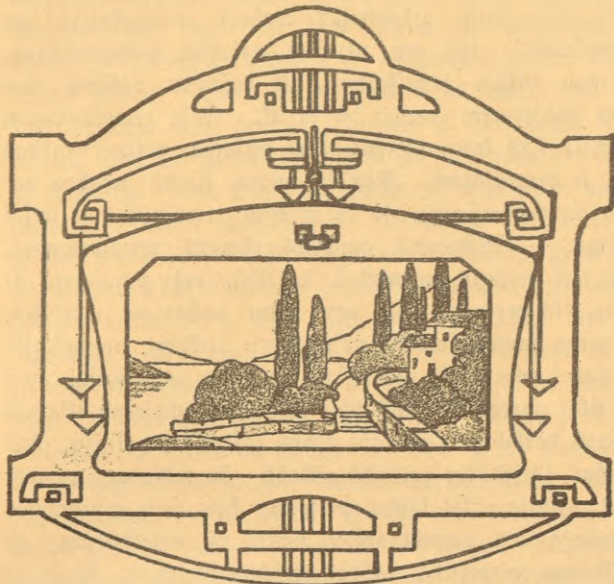
Kad frds kkuhs pilna
Šaunu mihlas dšīnu,
Kad seedeschu
Ka šakais faules lauks.

Pee šalam eglem
Un pee balta šneega
Ka awots dušu —
Leelu gaidu meegā.

J. Afuraters.

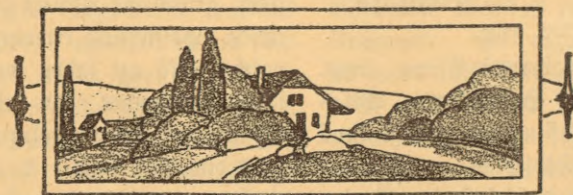
Dekoratiwà mahkfla.

Sehe redsam glesnu weidesos isstrahdajumus toka, kas ir tà fauktais Sntarßia weids, kuru tagad isstrahdà tahdejadi, ka musturi ussime us mißsta, balta toka — tad nu konturas lihnißas weegli eegreesch ar fmailu, asu nastiti;

Weßstuku mape.

kad tas padarits, tad preeßschmetu labi nobersch ar smirgeta papiri, kamehr no kraßßas wairs nefs neredß un kà simejums paleel tikai ar nastiti eegreesdàs konturas. Tad nu war nemt kraßßotas beizes, kuras preeßsch schi mehrka dabujamas, un ar tam iskraßso glißti, bet tik usmanigi, kà katra kraßßa paliktu sawà, ar nastiti eegreesdà eerobeschojumà, jo no schi darba wajaga dabut to eespaidu, it kà kad katriß koks, katriß pñawas, mahjas waj akmixa gabalits

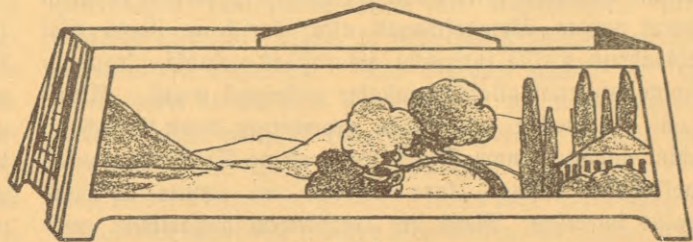
Paplahte.

Paplahte.

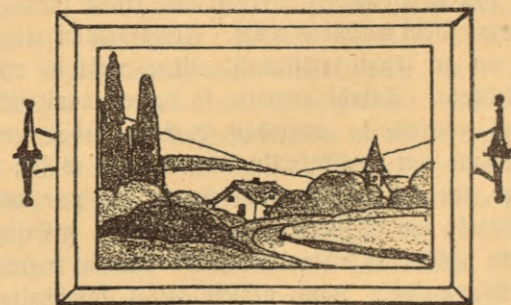
buhu isgreesßis no sawada toka un weikli kopà falikts — tahdejadi ari mehds strahdat, bet tas praßa toti daudß

pußes un praßchanu ar toka darbeem rißkotees — kamehr schahds faten-tarßo darßs ir deesgan weegliß un isffatas toti glißts. Jasin tikai ar kraßßam jeb toka beizem ihsti isweizigi rißkotees, kà isnahß pareißais kraßßu fatopojums un eedalljums. Lai tas isdotos labaki, tad eesahzeji war nemt peemehru pee schim simejumam lihdsigam, kraßßotam pastartim. Tahdeem, kureem ar simejuma paleelinaßchanu, pahrsimeßchanu pawißam neweizas — war eeteikt nemt palihgà tà faukto starka knahbi, kuru war dabut katra leelakà rakßtamu leetu weikalà. Ar tahdu daiziku tad ari katriß, simeet nepratejs, war it weikli musturi paleelinat waj pamajinat. Saten-tarßo darbi ir tagad waj wiseegeenitakee

Buku kaste.

moderneer rokdarbi. Tahdà weidà war, netikween masafus darbinus glißti isstrahdat, bet ari pee istabas leetam, kà flapjeem u. t. t. isleetot scho mahkflu. — Ihste Sntarßia darbi, kur daschadas kraßßas koks, kà fahrtanais bumbeeru koks, bruhnganais lasdas, baltas gobas koks u. z. falikti kopà, kà isnahß bilde, jau sen pahßstami; fewißchti Indija isstrahdà schahdejadi ihstus mahkflas darbus, bet tagad schee ruhpigee darbi sahkti pakat taift deesgan weegli weidà zaur isbeizeschanu, kà jau augschà teikts. Ja tahdu beizetu faten-tarßo darbu wehl glißti nopuleere, tad tas isffatas gluschi lihdsigs ihstajeem Sntarßia darbeem. Wisnoderigakais koks preeßsch pakaldarinajumeem ir fatens jeb Amerikas

Paplahte.

lasda. Daschadas leetinas, kà paplahtes, kastites u. t. t. war dabuht pirkt, jau glißti pagatawotas, rakßtamu leetu pahrdotawàs — tà ka war tikai isstrahdat wirßu bildi.

Apfkats.

Wisaugstakais Manifests.

No Deewa scheklastibas Mehš, Nikolajs II., wišas Kreewijas Keisars un Patwaldneeks, Polijas Bars, Somijas Leelknašs u. t. t., u. t. t., u. t. t. ar šcho pašņojam wišeem muhsu uštizigeem pawalstineekeem Somijas Leelknaša walsti, ka pee tagadejās kahrtejās faeima atwehrššanas winas talmānis (presidents) pahrkahrpis Somijas faeimas uštawa 24. punktu un, nekatootees uš břišdinajumu, kašds winam dots uš Muhsu aistrādijumu, atkahrwees isteikt faeimas wahrdā nepeederigu spreedumu par Wisaugstaki apstiprinato ministru padomes nolehmmumu šimejotees uš to Somijas leetu wirššanas kahrtribu, kuras stahw safarā ar Kreewijas interesem. Šchahda spreeschana peerahda, ka faeima nepareiši šaprot mineto likumdošanas aktu, kūršč ir išdots tikai wišpahreju walstis interesču apšardšibas noluhkā, kuru no droščinaščanai allaschis jastahw wišpirmā wretā. Utrasdami, ka faeima zaur tahdu nepeederigu domu isteikšanu šchini gadijumā naw likušes waditees no Somijas pateesās labklahjibas apšinas, kura nefaraustami faistita ar wišas walstis interesem, Mehš sem aprahditeem apstahkkeem nefagaidam no faeimas winas tagadejā fastahwā augligas darbības panahkumu un, pawehledami tapehž išdarit jaunās faeimas wehleschānu, atfinām par labu atkaišt tagadejo kahrtejo faeimu 9. (22.) februari šchini gadā un fastanā ar no mums 1906. gadā 7. (20.) juliā apstiprinatā faeima uštawa 18. punktu šafaukt jaunu faeimu 1909. gada 1. juliā (pehž jaunā stila) Šelsingforšā, un tapehž wišām personam, kuras buhs eewehletas par faeima deputateem, min. laikā jaerodas Šelšingforšā uš šawu peenahkumu išpildišchānu fastanā ar faeimas noteikumeem.

Nikolajs.

Dots Baršoje Selā 8. (21.) februari 1909. gadā.

Walstis dome 11. februari pahrrunā Ašewa leetu. Šehdi wada walstis domes presidents Homjakows. Wišas ministru loščas eemetas. Uš peeprahšjumeem garakā runā atbild ministru preekšneeks P. A. Stolpins. — „Domes ložektu funkci,” tā wišč eefahk šawu daščā šinā raksturigo runu, „pirms dome ko nolemj Ašewa leetas peeprahšjumā, gribu pašneegt jums šinas, kašdas waldbai šchāt leetā. Dati, uš kureem ušbuhwets peeprahšjums, runā pretim teem materialeem, kašdi waldbības rotās. Apwainojumi wišpirms atškaneja un ari tagad wišskatāki atškan wehl no rewoluzionaru lehgera. Tadehš domaju, ka dome, manī ušklaufjusēs, rakš atradis, ka waldbības darbība nedod eemešla peeprahšjumam par nelikumišku rižību. Ja es jau agrat neušstahjos, tad tas notifa aij ta eemešla, ka pret waldbību zehla tukščus apwainojumus. Es turpretim gribeju, lai man buhtu rokā kaut kašdi dati, pret kureem waretu atbildet. Ašewa leeta naw nebuht wišai šareschgita, un tiklab preekšč waldbības kā ari preekšč domes weenigā peeklahjigā un pareišā išeja ir — fakti atklatā ištiršchāna un apspreeschāna. Tadehš, funkci, negaideet no manis nekahdu dedšigu aištahwešchānas, waj apwainošchānas runu, — ar to šcho leetu tikai aptumščotu un winai peedotu weena waj otra rešora raksturu. Es atbildedams uš peeprahšjumu,

gribu štatitees uš leetu newis no weena, waj otra rešora, waj waldbības stahwokka, bet weenigi no wišpahreja walstis stahwokka. Bet pirms pahreju pee fakti bespartejiškas ištiršchānas, man japaskaidro šaturs un nošime, kašdus waldbība peedod daščeeem termineem. Tā eepreeschējās runās wišu laiku atkahrtojās wahrdi „prowotators” un „prowotazija”. Lai nu nezeltos nekahda pahprahchāna, tad man tukšlin japaskaidro, žif daščadu nošimi war šcheem jehdseeneem peedot jeb peelikt. Pehž rewoluzionaru terminologijas katra peršona, kura waldbai pašneedš kašdas šinas, ir prowotators. Rewoluzionaru starpā šchahda parahča naw neapšiniga, jo ta preekšč rewoluzijas ir wišai noderiga. — Wišpirms gandrihš ikweens rewoluzionars, kūršč teek peekerts nošeedšigā darbībā, pehž paraduma iškaidro, ka peršona, kura par winu pašņojufe waldbai, pate winu promozejufe uš nošeedšību; otrkahr, prowotazija pate par šewi ir tik nošeedšigs akts, ka rewoluzijai war buht tikai aprehšins, noštahdit sem šcha jehdseena išktras peršonas darbību, kurai kaut kašds šatars ar poliziju. Bet waldbai jaiškaidro gluschi atklati, ka wina par prowotatoru uškata tikai tahdu peršonu, kura pate ušnehmušes mušnatāja un pawedinatāja lomū uš nošeedšibam, tā eewilkdama nošeedšibā kašdas treschās peršonas, kuras uš šchahdu žetu nokuhšt tikai zaur prowotatora jeb agenta pamudinašchānu. (Šauzeeni kreišā pušē: „Pareiši!”) Tahdā kahrta polizijas agents, kūršč eespeedees rewoluzijas organizazijā un pašneedš šinas polizijai, waj ari rewoluzionars pats, kūršč apgahdā waldbību ar šinam, newar wehl tik ušklatits par prowotatoru. Bet kad pirmejais no teem, gribedams ušturet drošču šawu stahwokli, neween išrahda lihdsjuhtību rewoluzionareem un winu leetai, bet tai pašā laikā ari kašdu wehl pamudina un mušina, išdarit kašdu nošeeegumu, tad tahds bes šchābam ir prowotators. Drais no teem (rewoluzionars), ja teek peekerts, ka špehlejis diwejadu lomū, t. i. ka gan peegahdajis šinas polizijai, gan ari pats peedalijees nošeedšibās, buhs gruhšs politišks nošeedšneeks. Bet luhk, polizijas lihdsštrahdneeks, kūršč uš nošeedšibam nemudina, kūršč ari pats neaem dalību nošeedšibās, tahds par prowotatoru newar tik ušklatits. Gluschi tāpat ari tur newar buht par prowotaziju runa, kur runa grosas ap nožeetinateem rewoluzionareem, kuri gan pašči nehmušči dalību nošeedšibās, gan ari daudš zitus tanis eewilkušči. Waj nebuhtu dihwaini runat par kašda prowotazijas darbeem pee tahdām personam, kā Gerschunis, Goežs, Sawinkows, Kalajews, Šweizers u. z. Bet peeprahšjuma šaturs un isteikšme neatšahj nekahdas šchābas, ka Ašewam teek peerakšita prowotazija šchahdā nošime: gan pašam peedalotees aktiwi, gan zitus pamudinot uš daudš nošeedšibam. Kas Ašews ihsti tahds ir? Ne es winu aištahwešču, ne apwainošču. Wišč tahds pat polizijas lihdsštrahdneeks, kā daudš žiti. Šchimbrišcham winam teek peeliktas kautkašdas teikšmainas ihpaščības. Peeprahšjuma autori winam peerakšita no weenas pušes dšels energiju, špehku, raksturu, pee kam šchās šinas, šmelšas no „Nowoje

Wremjas" preefihmem, kurām nesin kadeht peedod gandrih ofizialu raksturu. No otras pušes Ašewam peeraksta wešelu rindu nošegumu, par to šinas šmelas no revoluzionaru awoteem. Bet waldbiba, ka jau teizu, war atbalsittees tikai uš faktišeem materialeem. Tadeht, domes ložeku fungi, pahreefim pee fatteem un paluhtošimees tur. Pehz eefšleetu ministrija efošcham šinam Ašews 1892. gadā dšihwoja Zekaterinoslawā, bet pehz tam dewās uš ahršemem, kur Karlsruhē nobeidša iglihtibu ar inscheneera gradu. 1899. g. wiņšch pahreet dšihwot uš Mašlawu un paleet tur lihds 1901. gadam, pehz tam atkal aižeko uš ahršemem, lai tur paliktu lihds pat pehdejam laikam un tikai šchad tad atbrauz uš Kreewiju. Par wiņa atteezibam uš revoluziju polizijas departamentam ir šchahdi dati: 1892. g. Zekaterinoslawā wiņšch peedereja pee kahdas šozialrevoluzionaru organizijas un aišbrauzis uš ahršemem eestahjās „kreemu šozialrevoluzionaru šaweenibā“, kura tur toreis patlaban bija nodibinajusēs. Mašlawā wiņšch peebedrožās tureenes revoluzionaru organizacijai, nobibina tur šakarus un šaetas ar šchās organizijas wadoni Argunowu. 1902. gadā, pehz polizijas departamenta šinam, eefahkās wiņa pašišchanaš ar Gerschuni-Goezu un Wiktoru Tšernowu. Šchee ir revoluzionaru zentra wihri. Pirmee diwi špehlejušchi rewoluzija galweno lomu. Goezs ka instruktors, Gerschunis ka wišu terora aktu organizetajs. Šhini laikā Ašewa eepaidš aug un taišni zaur šcho šwarigo pašišchanos. Šhini laikā wiņšch dabū dasčas nejauschas, bet taišni pateizotees šcheem šafareem preefšch polizijas departamenta wišai wehrtigas šinas. 1904. gada beigās Ašews eestahjās partijās ahršemju komitejā, bet šchi wehl naw ta zentralā komiteja, kura dod pawehles un wada wišu revoluzionaru kustibu. Šhini laikā, pehz tam, kad 1903. gadā Gerschuni apzeetinaja, partijās kaujas leetu preefšchgalā stahw Boris Šawinkows un tikai pehz Šawinkowa apzeetinašanas 1906. gadā Ašews parahdas ka zentralkomitejas ložeklis un nostahjās kaujas leetam tuwal un šhini organizija top **par zentralkomitejas preefšchšahwi**. Šchahdā kahrtā Ašews dabuja pilnigu pahrešatu par wišeem teroristišeem ušnehmumeem, bet lihds tam laikam wiņa šinaschanas bija tihri nejauschas un štipri nepilnigas. — Aprahdijs, kahdā atteezibā šahwejis Ašews pret revoluziju, tagad pahrešchu uš wiņa atteezibam pret poliziju. Wiņas lihdsdarbineeku škaitā Ašewu ušnehma jau 1892. g. un no šahkuma tas šneedša polizijas departamentam šinas. Pehz tam wiņšch pahrgahja uš Mašlawu, apšardšibas nodakas preefšchneeka rihzibā, bet beš tam wehl šuhtija teefchi šinas polizijas departamenta atšewišchās nodakas pahršinim Ratojewam. Aišbrauzis atkal otrreis uš ahršemem, wiņšch wišus šawus šinajumus šneedša atkal teefchi polizijas departamentam. Kad Lopuchinu eezehla par polizijas departamenta direktoru, Ašews pahrgahja dšihwot uš Peterburgu un palika tur lihds 1903. gadam. Atkal aižekojis uš ahršemem wiņšch uštur teefchus šakarus ar polizijas departamentu un 1905. gadā pahreet Ratschkowska rihzibā, kuršch toreis wadhja politišto poliziju. 1905. gadā Ašews pagaidam atšahja agenturu un pehz tam darbojās Peterburgas apšardšibas nodakā. Šaprotams, kad partija šahkās želtees aišdomas,

waj ari kad notika leelakas apzeetinašanas, kuras Ašewa šahwolkli šatrinaja, wiņam brihscheem wajadšēja agenturu atšahht. Wehšak wiņšch atkal tai tuwojās. Mani fungi, pehz tam, kad ešmu iškaidrojis Ašewa atteezibu pret šlepenpoliziju un pret revoluziju, atkaujat ari man pahreet uš ta laika teroristu darbeem, lai iškaidrotu, ka polizijas departaments un ministrija šaprata wiņa atteezibu pret šcheem darbeem. Bet wišpirms atkaujeet man paškaidrot weenu apšahkli. Wišos pret Ašewu želtos apwainojumos šaišas wiņa wahrds ar Ratschkowska wahrdu. Tapehz es gribu iškaidrot, ka Ratschkowskis, ka tas šche jau teikš, lihds 1902. gadam wadhja departamentā kahdu šewišchu nodatu un pehz tam iškahjās no deenasta un palika atwakinajumā lihds 1905. gadam. Šhini gadā Trepowu eezehla par Peterburgas generalgubernatoru un Ratschkowskis atkal eestahjās deenestā. Wiņa, ka šewišchu ušdewumu eerehdni peekomandeja Trepowam. Kad Trepowu eezehla par ministra beedri un polizijas preefšchneeku, tad wiņšch nodewa Ratschkowskam polizijas departamenta politišto nodatu, kuru šchis pahrwaldija lihds 1905. gada beigam. Tad pehz 1906. g. Ratschkowskis eefšleetu ministrija wairs nedabuja nekahdu ušdewumu un neišpildija nekahdu peenahkumu. Es nesinu, kapehz walšs domes ložeklis Pergaments waldbibas iškaidrojumā, kur runats par šcho faktu, atrod pretrunas. Tur, proti, teikš, ka neweena deenesta persona, šarp tam ari ne awišēs minetais ištens walšspadomneeks Ratschkowskis, ne ari kahds žits eerehdnis nekad naw nehmis dalibu pee terora darbeem ne ari pee žiteem revoluzionaru ušnehmumeem. Tas, beš šchahbam, atteezas uš to laiku, kur Ratschkowskis aktiwi iškaidroja ušdewumus polizijas departamentā, bet newis uš tagadejo laiku un ari ne uš laikmetu no 1902. lihds 1905. gadam, t. i. Ašewa dšihwatas darbības laiku — kad Ratschkowskis bija atwakinajumā. Es tagad peegreeschos teroristišeem atteem un gribu aišrahdit uš dascheem šehdšeneem, kahdus war taišit uš Kreewijas pehdejo gadu terorisma wehštures pehtijumu pamata. Šsmelleschanas un nopratinašanas, wišas polizijas departamenta šinas ar wišleelako škaidribu norahda, ka revoluzionaru organizacija wadoni, lai pazeltu to šersonu gribas špehju un drošmi, kurām terora darbi taišni jaišpilda, allasch eerodas ari pašchi notikuma weeta. Tā peem. Gerschunis patš bijis uš šfata lautuma, kad nonahweja Šipjaginu. Wiņšch šahwejis uš Newas prošpekta, blakus leitenantam Grigorjewam, kad išdarija neišdewušchos atentatu uš wiššprofuroru Pobedonoszewu. Pee gubernatora Bogdanowitšcha nonahwešchanas wiņšch bijis Ušā un „Tiwoli“ dahrsā Šarkowā, šehbejis, kamehr Toms Kotšchurs išdarija atentatu pret knašu Džotensku. Wiņšch pat ušmudinadams pahihdijs to, kad redšejis, ka tas pašchā pehdejā azumirkli šahht šchahbitees. Ari Boris Šawinkows pee walšs šekretara Plehweš un Leelkaša Sergeja Aleksandrowitšcha nonahwešchanas, pa nodomatā atentata laiku pret generali Trepowu un pee bumbu atentata pret generali Reptujewu Sewastopolē allaschin atradees notikuma weeta. — Ja nu grib išpehtit Ašewa atteezibas uš nošegumeem, tad beš žiteem apšahkškem jaewehro ari šcho teroristišo parahchu. 1902. g., kad ušbruta

Sipjaginam un Pobedonoszewam, Afews ari eepafinàs ar Gerschuni. Tuhlin Afews polizijas departamentam ſinaja, ka kahdam Graninam (Gerschunim) rewoluzionaru organizacijā peekrihtot ſwariga loma, kuru wiſch wehſat pilnigi atklahja. Leezineeku iſteikumi Tomas Raſſchuras un Grigorjewa prahwàs peerahda, kahds ſwars bija Gerschunim un Melnikowam terora darbu ſagatawoſchanā. Afews par uſbrukumu Pobedonoszewam tikai nejauſchi dabuja ſinat zaur ſelbſchereeni Nemenikowu. No Gõga koreſpondenzes ar Gerschuni war ſkaidri redſet, ka radàs ideja, nogalinat walſis ſekretaru Plehwi. Te atrodas Melnikowa rakſturiskā fraſe: „Betja luhds apfelſines.“ 1902. gadā nogalinaja Uſas gubernatoru. Scho ſlepkawibu uſtrauj Gerschunim; kamehr Afews paſtahwigi atrodas Peterburgā teel atklahti un nowehrſti dauds terora darbi. Lai gan Afews iſt preekſch Plehwes nogalinatſhanas atklahj Klitſcha nodomato uſbrukumu Plehwem, tad tomehr wiſam ari uſteepj Plehwes ſlepkawibu. — Atkahrtoju, negribu Afewu ne aiſtahwet ne apſuhdſet, iſtahtu tikai faktus, kahdi ir eekſchleetu miniſtrijai. Lai beſpartejiski waretu ſpreest par Afewu, wajaga uſtahdit 4 jautajumus: 1) Kur Afews bija pa to laiku? 2) Kahds ſtahwotlis wiſam bija partijā? 3) Kahdas ſinas wiſch pa to laiku dewa polizijai? 4) Waj polizija pahrbaudija ſchis ſinas? Pee ſcha darba uſkawejos tapeh; ilgati, ka Afews pa to laiku bija Kreewijā, bet nebija wehl ſtahjees zeeſchakā ſakarā ar kaujas organizaciju. Wiſch wairat neſinaja, ka tikai to, ko wiſam paſtahſtija zentrales lozekki. No Afewa wehſtulem redſams, ka wiſch bija nobrauzis uſ Uſu, ſatiktees ar Sasonowa brahli Szotu; bet ſchim nebija nekahdu ſinu par ſawu brahli Jegoru, kuſch no zetuma iſbehdſis gatawojot kautto ſwarigu. Afews eerodas 4. junnijā Peterburgā un ſino polizijai, ka perſona, kura „Seemefu weefnizā“ dabuja galu, ſagetawojufes azim redſot uſ uſbrukumu Plehwem, un ka wiſas beedri atrodotees Odefā un Boltawā. Wiſch tuhli zeto uſ Odefu un ſino par kahdu nodomatu uſbrukumu Plehwem, bet tas atlikts, tapeh; ka bumba netiſufe gatawa. Taiſni mehneſt peh; tam Plehwe heidsās no Jegora Sasonowa meſtas humbas. Scho brihdi Afews nebija Kreewijā, jo 16. julijā peenahja no wiſa telegrama iſ Wines. Peh; tahda iſdewuſchās uſbrukuma uſ eekſchleetu miniſtru polizijas departaments papehtija, ko darija wiſa lihdsſtrahdneekts. Lopuchins atſauza agenturas wadoni Ratajewu iſ ahrſemem, iſmekleja wiſu leetu un atſtahja Afewu deeneſtā. — Melawedamees Afews ſuhſtija ahrſahrteji ſwarigus ſinajumus, ar kuru pahlibſibu atklahja daudsus noſeedſtigus nodomus. Beſzitām ſwarigām ſinam wiſch peefuhſtija ari tahdas, kuras toreis neewehroja; wiſch peem. wehſtija, ka Pariſē nodomats ſafaukt wiſu rewoluzijas un oſoſtizijas partiju kongrefu. — Tas notika ſtarp 17. un 24. ſeptembri, kur peh; Afewa ſinajuma bija klaht wiſch pats un Tſchernows (no rewoluzionareem), no konſtituzionaliſteem Peters Struwe, Bogutſcharſkis, ſinas Dolgorukows un Pawels Mikukows. (Zentrā ſauz: „Brangi paſinas! Brangi draugi!“ Sautriba). 1905. g. 5. febr.

Maſkawā nokauj Leelkaſu Sergeju Aleksandrowitſchu un Peterburgā ſagatawo uſbrukumu Trepowam. Ja Afews buhtu bijis Kreewijā, tad no wiſa wajadſeja dabut ſhſtakas ſinas. Par Leelkaſa ſlepkawibu dabuta ſkaidriba no prahwam un ſewiſchki no aiſleegtas literaturas, bet lihds ſchim ſtarp dalibneekem Afewa wahrds naw uſeets; Raſajews ſlepkawibu iſdarija, Sawinkows to organiſeja un Roſa Brillant pee tās peedaltjās. Afews pa to laiku bija Pariſē. Uſbrukumu Trepowam atklahja Tatarinows, kuſch uſdewa wiſus organiatoru wahrds, bet Afews ſtarp teem neatradās. Afews pat wehl dewis papildu ſinas un pahwehſtijis, ka rewoluzionari dewuſchees uſ Kijewu nogalinat generaladjutantu Kleigelfu. Kad 1906. g. Sawinkowu apzietinaja, tad Afews ſtahjās tuwakaujas organizacijai, kura wiſch darbojās kā zentralkomitejas preekſchſtahwis. — Apleezinu, ka tai laikā neweens no rewoluzionaru uſbrukumeem ne iſdewās. Norahdijums uſ uſbrukumu Durnowam naw pamatots, jo to atklahja ar Afewa pahlibſibu. Bet nu nahſ weſela rinda breeſmigu noſeegumu: uſbrukums Dubaſowam, ſprahdſeens Apteeku ſalā, laupiſchana Jonarnajā, Mina nokauſchana, tāpat Pawlowa, grafa Ignatjewa, fon der Launiza un Maſſimowſka. Bet tos iſdarija patſtahwigas organizijas, kura ar zentralkomiteju nebija nekahdas dafas. Paſchu rewoluzionaru laikrakſti atſiſiſt, ka zentralkomitejā paſtahwot nodewiba, wiſas darbiba naw nekahdas ſekmes. Sekmigi rihtojas tikai ſkrejoſchās kolonas, ſewiſchki ſeemetos, kuras ir patſtahwigas un kuru nodomus zentralkomiteja neſinaja. To paſchu apſtiprina ari ta laika prahwas. Atkahrtoju wehl, zentralkomitejas nodomeem toreis nebija nekahdas ſekmes. Te bija peeminets, ka 1908. gadā eſot bijis nodomats uſbrukums Wiſa Majeſtatei Keiſaram: tās ir iſdomas, kuras iſklaiduſe zentralkomiteja, lai attaiſnotu ſawu beſdarbibu.

(Turpmat beigas.)

Saikawas Iſglibtibas beedribu Widſemes gubernas beedribu leetu eestahde ſlehguſe aſ ta eemeſla, ka iſrihtojumus ſarihtojot neewehroti preekſchā rakſtitee notikumi un beedribā waldijis kaitigs wirſeens.

Nowu ſalas eedſihwotaji bija greeſuſchees pee wal dibas ar luhgumu, lai teem iſdalitu krowa meſchu. Luhgums atraidits aſ ta eemeſla, ka tad eestahſtos neween buhwotoku un malkas truhkums, bet ari wiſa ſala pahwehſtos par tuſkneſt, jo peh; meſcha iſzirkſhanas wehſch ſalu apneſtu ar juhras ſmilti.

No Wentſpils. Ugunsgrehſs ar zilweku upureem. Nahti uſ ſwehtdeenu Pils eelā Wulffona nama treſchajā ſtahwā kreewu klubā „Дружба“ pawahrs ap plſt. 2 atwehrdams ſawas behninos eſoſchās iſtabas durwis, to atrada pilnu duhmu un uguns. Noſtrehjis lejā pee ekonomā Betoſewa to uſmodinaja, kuſch tuhlin telefoneja ugunsdſehſejus un ſteidsās augſchā jau ap plſt. 12 gulet nogahjuſcho kalponu glaht. Taiſchu tam newareja tikt klaht, jo durwis bij aiſſlehgtas. Kamehr dabuja eerotſchus un durwis iſzirta, atrada abas kalpones

no flahpušas, weenu wehl gultā, otru uš grihdas. Wišt behnai un jumts nodega. Uhdens tek zaur wišeem trim stahweem, tā ka pat apatschejā sabojatas weikala prezes un teef westas laukā. Pa ugunšgrehta laiku kluba gahjeji wehl tufuši apšagti. Tit ščajušmiga gadijuma Wentšpili neweens neatminas peedšihwojis. „L.“

Kalnjeema (Zelgawas-Bauškas apr.) Salmiku mahjās pag. gada junijā kahdā linu mahrkā nejaufchi otrada feeweetes liški, kuru ismeklejojot ahrsti isšinaja, ka feeweete nogalinata jau preefšch kahdeem 10 mehnescheem. Tahlak konštateja, ka nelaike bijuse jau 6 mehneschi labās zeribās. Ka wina nogalinata, tur nebija ne masako ščajubu, jo bruntšchi tai bija šaplešsti, ar škrandam aptihhta galwa un aiffchnaugts kaktis. Ap wehderu nelaimigai bija apseeta autla un pee tās peefeets atmens. Nogalinatā bija Preitu pag. loželle Ugate Gewa Pounin. — Tagad nu apzeetinats un nodots teefai winas mihtatais Stefans G.

Zelgawā H. A. Šat-Stefenhagenam atkauts isdot jaunū awišt „Mitaufche Zeitung“, kura isnahšchot dirweis nedekā.

Mihjas mešchos uš nomafšu semneekem pret galwošchanu pahrdots dauds mešcha. Mešcha pirzeji pahrdewufchi malku u. t. t. nereti par smeekla naudu tahlak. Sawus peenahfumuš, kā „Lib. Btg.“ fino, tee turpreti neispildijufchi. Kad nu galweneeki faulsti pee atbildibas, tad israhdijees, ka „galwojušchas“ perfonas, kuru waj nu nemas naw, waj mirufchas, aiflaidufchās lapās u. t. t.

Rigā, 16. februari plšt. 11 no rihta atklahja **pirmo latweefchu lopfopēju kongrefu**, uš kuru bija sanahfufchi no malu malam wismaf kahdi 800 zilweti. Kongrefu atklahja Rigas Laušfaimneezibas Zentrābeedribas preefšchneeks weterinarahrsts Dsolinšch. Pirmo preefšchlašhumu tureja weterinarinšpektors Kalninašch „par lopfopibas tagadejo stahwolli un winas nahkameem mehrkeem“. Preefšchlašhuma gala flehdseens, ka mums jaaudšinot un jaisplatot angtu fugas lopi. Par šcho kongrefu turpmat plafchaki.

Jaunais Widšemes tautškolu direktors, walšis padomneeks J. J. Satipajews atbrauzis Rigā un ušnehmis šawu amatu.

Kara teefa isteesaja apšuhdšibu pret Zelgawas zeetumā tureteem diweem zeetumneekem, kuzi šcha gada 16. janwari bija ušbrufufchi zeetuma ušraugam Matšchnafam un gribejušchi aifšehgt. Loreis wiku trescho beedri Šahni Siwertu turpat nošchahwa. Tagad no apšuhdseteem noteefaja 20 gadus wezo Wili Birku uš nahwi pakarot, bet teefafchanu pret Wladiflawu Kunzu atlika tapehž, ka tas ir nodots wahjprahtigo eestahde ismeklešchanai.

„Df. W.“

Rigas apgabalteefa 11. februari isteesaja rakstufisku prahwu, kas leezina zif dšiki zilweks war iswiršt. Leetas apštahkti, kā „Df. W.“ fino, sekofchi: 1904. gada wafarā pee Rigas Debesbraufšchanas pareiftizigās draudšes mahzitaja Ranglera eeradees kahds Peters L. un to luhdšis, nokrišt un eerakšt basnizas rufkos wina un wina feewas likumigā laulibā dšimufcho behrnu. Mahzitajs bijis ar meeru un isdarijis wajadšigās zeremonijas tā peenahfas.

Behž dascham deenam, kad wišs jau bijis nodarits, pee mahzitaja eeradušes L. feewa un ušdewufe, ka winai tahds behrns nemas neefot dšimis, bet wihrs bes winas fimas lizis peerakšt tahdu pawifam šweefchu behrnu. Tagad nahzis gaismā, ka apštrihdamais behrns ir neatfautu L. mihleštibas fakaru auglis ar wina pašchas meefšgās mahfas ahrlaulibā dšimufcho meitu R. L. Tā ka Peters L., neškatotees uš šawu 50 gadu wezumu, bija stahjees meefšgā fakarā ar šawu 25 g. wezo mahfas meitu un winai no šchi fakara ahrlaulibā peedšimufcho behrnu nepareift ušdewis par šawas laulatās feewas behrnu, pehdeja eefneedsa atteezīgā weetā luhgumu deht laulibas šchiršchanas, kas ari eewehrots. Bes tam wehl L. par wifu to bija nodots Rigas apgabalteefai, kura šcho leetu isteesaja 11. februara sehde. Teefa L. atfina par wainigu un, peemehrojot winam Wišaugštako manifestu no 11. augusta 1904. g., noteefaja

Friedrich Spielhagens.

uš wifu šewifšchu teefibu un preefšchrozibu atnehšchanu un nodofchanu nošedsneeku pahrmahjifchanas nodatās uš 8 mehnescheem.

Rigas apgabalteefa bija atraidijuse inšcheneera M. fuhdšibu par to, ka wina feewa lihds ar behrneem leedsotees pee wina dšihwot. Apgabalteefa fuhdšibu atraididama bija aifrahdijuse, ka likumos neefot noteikuma, uš kura pamata waretu feewu peespeest, dšihwot pee wihra. Inšcheneers pahrfuhdseja, bet ari Peterburgas teefu palata apštirinaja apgabalteefas špreedumu. Nu inšcheneers greesās pee waldofchā fenata. Un waldofchāis senats bija zitadās domās nekā apgabalteefa un teefu palata, jo wihra teefiba atteezibā uš feewas dšihwi, luhf, ešot lihdsiga zitām pilšonu teefbam un tapehž waldofchāis senats nodewa leetu wehl reis teefu palatai. Buhs interefanti, kā šchi leeta ihsti beigšees.

Rigā, 13. februari pa etapu no Peterburgas atweda Rofneses pagasta loželli Emiliju Peteršonu, kuru, finams, fuhtis tahlak uš pagastu. No Peterburgas Emilija Peteršon israidita par to, ka peederot pee kahdas flepenas nošedšigas partijas. Pagastā winai jadšihwojot 2 gadi sem polizijas

usraudstbas. Lihds šchim mehdsā israidit no dšimtenes uš zitureenti, tagad, rahdas, šah israidit no zitureenes uš dšimteni.

Prahwu pret „Latwijas Sengaleešchu Kalendara“ isdeweju Peteri Piltāu isteefaja Rigaš apgabalteefas 2. kriminalnodata fawā 10. februara sehde. Subdšiba pret Piltāu bija zelta uš Rigaš preses leetu inspektora eerošinajuma no 26. janwara 1907. g., par „Sengaleešchu Kalendara“ 1907. gada gahjumā nodrukato rakstu: „Wehstule draugam“, kurā rakstā ašeem wahrdeem nokritižeta fewiškči „birokratu“ rihžiba, un kura noluhšs bijis modinat eedšhwotaju eenaidu pret waldbibu. Apšuhdšetais Piltāuš par mainigu neatšinās, un pašlaidroja, ka mineto rakstu wiņsch fanehmis no kahda eesuhitajaja is Behšim, to šahšh-najis un ar ziteem raksteem lizis nodrukāt kalendari. Teefa apšuhdšeto noteefaja uš 6 mehnescheem zētumā.

„Latw.“

Ahrsemes.

Zeribas, ka meeru uštureš, wairojušchās, lai gan kara eespehjamiba wehl arweenu paštahw. Bosnijas-Herzegowinas leetā Austro-Ungarija ar Turziju islihgušchās ar labu. Turzijas waldbiba pilnigi atšihst Bosnijas un Herzegowinas peeweenofchanu pee Austro-Ungarijas. Nowobasara apgabals tikai paleef Turzijai atpakāt. Austro-Ungarija fawās jaunajās prowinžes Bosnijā-Herzegowinā apšolas ušturet pilnigu tizibas brihwibu. — Bet nu šchis meera ušturešchanas šinā ir tas wahrigais punkts, tā isturešes ferbi. Wineem Bosnijas-Herzegowinas jautajums ir dšhwibas jautajums. Wineem waj glušchi neespehjami apmeerinatees ar Bosnijas-Herzegowinas peeweenofchanu pee Austrijas. Šaunfastahdijušchos ferbu ministriju ar Nowakowitšchu preešchgalā tautā šauz par leelo ministriju, jo winā wifu partiju preešchstahwi, un to ušflata par „kara ministriju“, kurai ar Austriju galigi janoflehdš rehšini. Ušbudinajums Serbijā neaprašstams. Wišš gatawojas uš karu ar Austriju. Belgrades awises raksta, ka drihšumā eeradišchotees kahdi 10,000 kreemu šaw-wakneeki un kahds kreemu generalis ušnemšchotees šweschneeku legionā komandu. Serbijā fastahdijees ari kahds feewešchu šawwakneetšchu legions, fastahwofchš no 2000 jaunām feewam un jaunawam. Bosnijā-Herzegowinā stahw 160,000 leels austreešchu kara spēhšs. — Karšch tā tad war katru brihdi šahštees. Bet lai to nowehrstu, tad leelwalstis kopeji spēhrušchās Belgradē solus un ašrahdijušchās, ka Serbija, ja tā karu šahšs, tiks padota šawam liktenim. Pret Austriju tā, šinams, weena ween nefa neespehji. Bet waj tomehr ferbi karu neristēs zeribā, ka Kreewija galu galā taf newarēs palikt weenaldfiģa, ja austreešchi isnihžina šlawu walsti.

Kalifornijas walstis šenats 27./14. februari ar 8 pret 7 balšim peenehmis rezoluziju, ka wišš ašlāti islehdšami no Seem. Am. Šaweenotām Walstim. — **Arkansas** walsti (Seem. Am.) plošijās breešmīgš weefulis. Šagrautas daudš ehšas. 13 žilweki atradušchi galu. — **Šwadorā** netahlu no Riobambas isšrebja no šleedem un nogahšās no 100 pehdu augsta dambja pašascheeru wilžeens, pee kam

bojā gahja 25 un eewainotas 40 personu. — **Anglija** Durchemas seemeku wakaros ogu raktumēs notika šprah-dšeens. Apbehrti ap 200 šrahdneeku.

Wahzija, 24. (11.) febr. šwineja rakstneeka Fridriha Spielhagena 80 gadu dšimšchanas deenu. Fr. Sp. dšimis 1829. g. un študejis Berlines, Bonnes un Greifswaldes uniwerštatēs, teesleetas, walodneezibu un filosofiju.

Berlinē, 26. (13.) febr. Wišš wakara laitraksti šneedš koti plaschus apzerejumus par Stolipina runu ūšewa leetā un atšihmē labo eespaidu, kahdu darijuse šchi runa. „Vossische Zeitung“ šata: „Ministru padomes preešchneeks wifu šcho leetu nostahdija daudš weentahrschakā pateefā formā. Pehž Stolipina isšlaidrojuma wifa šchi leeta kkuhst logiška, kamehr pehž šozialrewoluzionaru zentralkomitejas šinajuma ūšewa leeta isšlaušas pehž kahda fanatiška kriminal-romana.“

Muhju bildes.

Wiņsch širsnigi mihleja dšimteni, wiņsch žihnā gahja par idejam, is dšimtenes wiņu israidija, šweschā malā wiņsch šalaušš šakima un šweschās semes šmiltis wiņa kaulus apglabaja. Šatrizinofchš štats, kur glesnā pee izzeetuschā žihnitaja dšeeštoshām meefam šchukštedama žetos nokriht jaunawa un notreekti, druhmi raugas behdu brahki. Waj darbs un upuri bija welti, waj tikai buhs bijis jasehji, jeb waj reis pahz zeribu gruwescheem un kapeem neatšpihdēs jauna gaitma? Pehž tam tik, rak, kad tagadejā paaudse buhs kapā grimufe? Kad pašchi žilweki buhs kkuwusch labaki, labaku laiku zeenigati, ne tahdi, kas pašchi žits žitu šaplošija, bet tahdi, kuri pašchi balti un kureem ideja wišš.

Šewehrojāmam wahzu rakstneekam Spielhagenam no ta dšimšchanas paeet 80 gadi. Ari latweescheem Spielhagens labi pašihštams. „Balti Wehstn.“ peem. pašneedšis wairakus wiņa romanus un šahstus.

Grahmatu galds.

Redatžijai peesuhitās šekofchās jaunās grahmatas:
P. Žuškewitšcha „Par materialistisko wehštures šaprašchanu“. Žulkofis A. Šteins. Mašja 25 kap. Riga, 1909. Upgahdajis G. Gulbis. Drukats J. ūškchā tipografijā Riga.

Walejas wehstules.

Štaip. — „Šeemas wakarā“ buhtu wehl pahšrahhdajams. Wišš labaki pehž kahda laika, ne tuhlin. Dahwanas — ir.
Mošram — Želg. Ja, tulkot žittautu rakšneeku darbus ir brihw. — Dšejols „Šwaigšnes“ wehl nepilnigs.
B. — P. Newaram neko darit. Šam wairakahrt min. personu lihgušchi, lai notahrtu žuhju manuskriptu leetu, bet, deemšchehl, lihds šchim tas wehl naw isdarits.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Šhpahšneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Wairak kà 40 pirmàs godalgas.

Ištrahdà gadà pàstri par (100,000) fimtu tuštjotšū pudi tabakas.

J. W. Gussewa tabakas fabrika, Rigà,

(Firma dibinata 1852. g.)

fanehma no Plantazijam suštijumu teizami isdewuššas pehdeja 1908. g. rasčojuma šwaigas tabakas, tura teel ištrahdata un ir jau dabujama pirkšanai.

Mineta fabrika tura par peenaštumu darit us to ušmanigūs god. smehketajus un lubšj pehdejos pahrleezinatēes par winaš ištrahdajumu: greešta **Vakuna**, fabrikas sīhme „**Kugis**“ un **Schwizenta**, fabrikas sīhme „**Zahrtneeks**“, reti augsto labumu.

Sehklas.

Beedahwaju wislabaki dihgštoščas un pareišafas sortes
dahrša faknu, lopbaribas augu un puku sehklas.

Sewiščki eeteizu flawenos lopu rahženus:

Bortfeldas pahrlabotos, gari, selta dšlteni, loti saldi, isdod milšigu rasču, mahžinà 30 kap. **Lopu taklus:** Dšelt. **Sweedru** un **Hoffmana** milšu, mahž. 40 kap. **Burfann:** Lumšdšltenos salgalwainos milšu pahrlabotos, loti rešni un gari; isdod milšigu rasču, mahž. 100 kap. **Sčampiona** **Walerijas** un zitaš pasugas mahž. 50 kap. „**Runkulu Rehninš**“ mahž. 35 kap. Par „**Runkulu Rehnina**“ labumu un šaufnas faturu lubšju pahrleezinatēes. **Laukfaimneeku** Kalendarē 1909. g. isdewunà atrodas rakšs no agronoma **Berga** šga par ism šginajumeem **Behrsmuiščā**, tur „**Runkulu Rehninš**“ eenem pirmo wēetu.

Rakšs piržēs, kas nem us reiši ne masak la 10 mahž., dabū libšj rakšišku apgalwojumu. **Laukfaimneeki**, kuri pehrf fawas wajadšibas no aplahrt-nesatajeem waj tirgoš, teel lubgti katreiš peeprast lai ušrahša rakstu; preteja gabijeena piržēs nedabus ihšās **Runkulu Rehnina** sehklas.

Šeen. piržejus lubšju to sewiščki eewehrot.

Wilmignis zenu rahditajus išsuhta par wēlti.

Dr. Mrajs, Rigà,

Aleksandra eelà Nr. 36,

fehklū tirgotawa un puku weikals.

Rigas Laukfaimneezibas Zentralbeedribas

Konsuma weikals

Wēhrbatas eelà Nr. 35

peedahwà wifadus mahšfligus mehšlus, kà: **tomafa miltus, superfosfatus, kaulu miltus, kainitn, iškilišalpetri, kalija šaklus** u. t. t.

Wifadus laukfaimneezibas rihtus un maščinas, kà: **arklus un ezefšas, ezeenitās Dihringa atšperu un šyklihwju ezefšas, šahles un labibas plaujamas maščinas, širgu grahbektus, twaika un gehpeta kulamas maščinas, wehtijamas un sortejamas maščinas, ekšeta maščinas.** Daščadus laukfaimneezibà wajadšigus peeder., kà: **mehšlu un šerna dakššas, lahpsšas, kehdes, waglas, štrikus, dezimalšwarus, maščinēktu** u. t. t.

Peenfaimneezibai: Peena šeparatorus, šweesta šakli, pergamēnta papiru, šakštumes, peena trautus, peena transportu kannas un wifus zintš peederumus.

Rokas ščuimaščinas
(Singere šistemas)
no 20 rbl. — šaklot.

Phoenix ahtrščujmaščina!

Labakā ščuimaščina gimenei, ruhpneezibai un industrijai, jo rotejoščais mečanisms maščinai šneeb eewehrojamas preeščrozibas.

Phoenix šču, išču, un šepē wisahtrakt.

Phoenix eet wisweeglati.

Phoenix nepašhšt gandriš bilščanu.

Phoenix ir weenlahrščā išktojama.

Štahwam ir dubulti humbinu lehgert. **Rawejošči** trauzejumi waj dahrgas reparaturas pee **Phoenix** maščin. pilnigi išflehgatš.

Wēenigā pahrdoščana

W. Ruth, Rigà,
Kungu eelà Nr. 25.

Pirms Duhs sehklas eepehrkat

peeprafat, lubšju, pehž mana jaunà wispahrigà, **wišpilmigakà zenu rahditaja latweeščju walodà** (ar nobildejumeem un daudš jaunām fehklū sortem laukfaimneezibas nodakà), par **dahrša, lohpobibas augu, koku un puku fehklam**, wisbagatafajā išwehlē, tikai pirmà labuma, pareišās sortēs un ar ismehginatu dihgščanas špehju. Zenas loti mehrenas. Zenu rahditaju dob un išsuhta par wēlti

H. Goeggingers, Rigà,

fehklū tirgotawa (paštahw no 1851. gada),

Kahrļa eelà 13, blakus Zehdera maščinu noliktawai.

Firmas rasčojumi ir **godalgoti wairak kà 100 reišes** eelščš un ahršemes išstahdēs.

W. K. Kiessling,

Rigà, piano magalina,
Ē. Jehkaba eelà 8, blakus birščai.

Fligeli, Piano, Harmoniumi,

Klaweeru spēhles aparati,

Notdu škapji
tikai labakec fabrikati par mehrendām zenam.

Gruntšgabali

apmehram 120 puhrweetu leelumā ar ehkam teel pahrdoti no A. v. Frey **Raušes** muiščā pee Šmitlenēs.

Blafati

atteezotēes us eesju bileščū nodofli teatreent, konzerteem un ziteem išrihtojumeem pehž **Widšemes** gubernatora noteikumeem dabujami **Grūša Plates** drufatawā, Rigà, pee **Petera** basnijas un **Šahrnu** eelà 31.

SPERMIN-POEHL

PROF. DR.
SPERMINUM-POEHL

Wisa flimu eewehribai,

turi flimo ar nerwu wašjibas, histeriju, nervoſas dšimuma organu neſpehjas, pahrpuleſchanoſ, pamirſchano (Lähmung), mugurtaula dilona, wezuma neſpehjiu, ſirdsarbibas trauzejumos (ſirds aptaufſchanoſ, ſirds pahrmehr. puſk, ſirds eekaiſchana, neweenada puſtleſchana), maſafinibu, rematiſmu, ſifiliſu, blakuſ parahribas dšiwofudraba dšeedneeziba, tuberkuloſi, pulſahderu ſajeeteschanu, alkoholu u. t. t. ka ari wiſeem iſweſekojuſchamees. — Tirdsneeziba parahribuſchees weſelibat ſaitigi Spermina wiltojumi, tuzi ſem daſchadeem noſautumeem tirdsneez. iſlaiſti, tadehl pehrtot wajadſigs raudſitees uſ noſautuma „Sperminum — Poehl“ un peepraſ. to original-palojuma no Prof. Dr. v. Poehl un dehlu. Organoterapeitiſka Inſtituta, Peterburga.

Wiſi kreemu un ahrſemes literaturā atrodoſchees dauſſahriteji eewehrojumu ſinaines wiſru un ahrſtu nowehrojumi, par Spermina labwehligo eeſpaidu, atteezās weenigi uſ prof. Dr. v. Poehla Sperminu. — Poehla Sperminu dabujams wiſās apteekās un apteeku pretſchu pahrdotawās: 1) pileemu weida (Essentia Spermini Poehl) 1 ſlatons — 3 rbt., 2) preeſch apafſchadās eeſprizejumeem (Sperminum-Poehl pro injectione) 1 faſtite 4 eeſpriž. 3 rbt. un 3) preeſch ſiſtira eeſpriž. (Sperminum Poehl pro clysm.) 1 faſtite 4 eeſpriž. 3 rbt.

Sperminu — Poehl uewafaqa ſamainit ar weentahriſcheem atſchaidijumeem.

Uſ wehleſchanoſ iſſuhtam neſen iſnahkuſcho grahmatu: „Spermina — Poehl eeſpaidi daſchadās ſlimibās“ (140 lapp.) ſaſtahdita uſ nowehrojumu pamateem, no ahrſteem un ſlimeem. Ahrſteem uſ wehleſchanoſ iſſuhtam ſpeztelu ſiniſtu literaturu.

Profefora Dr. v. Poehla un dehlu Organoterapeitiſkaiſ Inſtituts, Kimiſka laborat. un apteeka Peterburgā, Вaſилий Островъ 7 линия № 18—178. — Augſtatās godalgas (Grand prix) wiſās paſaules iſſtahdēs un labatās medizinas autoritatu atſauſſemes.

Leelais winneſts 200,000 rbt.

Paſteidſatees eekams naw par wehlu iſdſiſpehlet leelajā 2. Walſts eekſheſā loterijā ar winneſteem, aiſnehmuma no 1866. g., tuzi wilſchana notiks 1. martā 1909. g. Sw. Peterburgas Walſts bantā un peeſuhtat nelawejoſdži

par 1/40	datu	biletēs	2 rbt.	50 kap.
" 1/20	"	"	5	"
" 1/10	"	"	10	"
" 1/5	"	"	20	"

Galwenee winneſti 200,000 rbt., 75,000 rbt., 40,000 rbt., 25,000 rbt., pa 10,000 rbt., 8,000 rbt., 5,000 rbt. un leelš dauſſums žitu. Pehz nauđas ſanemſchanoſa kontora M. Фридманъ, Варшава, Желъзная № 75 nelawejoſdži iſſuhta apſtiſprinatu ſwihti ar loterijas biletēs numuru un ferijas uſrahbiſchano. Paſtellejumuſ peenem ari pa telegrafu un tapat telegraſiſki paſtao biletēs numuru un feriju. Telegramu adreſe: Фридману, Варшава, Желъзная 75.

Pe eſi h me: Newinneſchanoſa gadijumā kantoriš atmalfā 10% no eemalfatās ſumas.

Uſchuguna leetawa, granita ſahgetawa un ſlihpetawa

J. Lahzis, Rigā,

Pletenberga eelā Nr. 19. Telefons Nr. 2487,

peedahwā daſchadus granita, marmora un uſchuguna lapu krustuſ un peeminekluſ, lapu bekuſ, kehdes (iſ uſchuguna), lapu ſehtas (iſ uſchuguna un ſalamas dšelſs) un metala kronuſ par mehrenam zenam.

Apſtellejumuſ peenem un pahrdob no krahhuma ſabritas noliktawā, Terbatas eelā Nr. 26. Telefons Nr. 986.

Jenu rahditajuſ iſſuhta beſ maſjas.

Paſta adreſe: J. Lahzis, Rigā.

Aleksandra eelā Nr. 51.

Leelakais krahhjums

oſola ar drehbi pahrwilkti un laſeti ſahrki un wiſi peederumi.

Metala
kroni

Metala
ſahrki

leelatā iſwehlē.

J. Hiege, Rigā,

Aleksandra eelā Nr. 51.

Uwaika krahhotawa un kimiſka tihritawa J. Anspach, Rigā.

Peenemſchanoſa weetas:

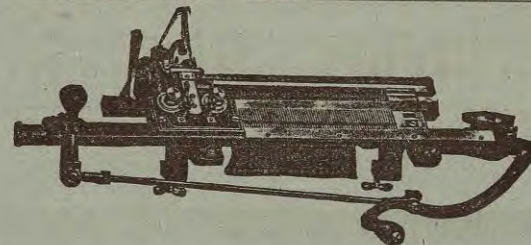
Aleksandra eelā Nr. 101 (fabrikā).

Aleksandra eelā Nr. 24, Brigadera namā.

Suworowa eelā Nr. 11, Berga namā.

Leelā Kehnina eelā Nr. 2, J. Anspacha mant. namā.

Smilſchu eelā Nr. 1/3, pee birſchā, „Roſijas“ namā.

Kronberga
„Baltica“
ir labatā
familijas

adama maſchina,

weenigā maſchina, tuzi ſawas weentahriſchās konſtrukcijas, weeglaš apeeſchanoſ un weeglaš eemahziſchanoſ deht ir latram eewehlama. Uſ maſchinas war 150 daſchadus preeſchmetuſ un 185 muſturuſ iſadit. Pamažiba par brihwu. Par maſchinas labumu un iſturibu teel galwots.

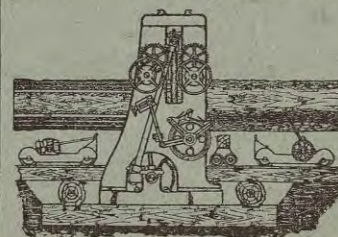
Dabujamas weenigi pee

J. Kronberg, Rigā,

adamo un ſchujmaſchinu weikalā, Kungu eelā Nr. 28.

Ari papehſchu noraukſchanoſa aparati ir dabujami.

A. Harloff, inſheneers, Rigā, l. Newas eelā 24.

Gateri paſcha konſtrukcijas preeſch atpakaſ un uſ preeſchu greeſemu. Wiſas maſchinas tolu iſſrahdaſchana. Pahriweetomas un uſ weetas ſtahwoſchāſ piltwaita un patent-ſarſtwaiſa lokomobiles no 11—600 PS., firmas E. Förster & Co., Mageburgā (Wahžija). Birmklaſigs ſabritais, garant. oglu iſleetoſchana. Labatāis un lehtakais ſpehls wiſam ruhpneezibam. Padomi wiſoſ techniſkoſ peederumuſ.

Afinu truhkums.

Dr. Hommel'a Hematogens

Beeprafot feniščki jauffwer

Radetu forpuša wirsahčks Bladitawlašā, Dr. med. Schult: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu iſmeģginaju 6 pilnigos aſins truhkumu gadījumos un mani nowehrojumi pee ſcheem gadījumeem ſčini ſinā intereſanti, ta eš gadu eeprečš biju dšeks preparatus paraſtijs ar pawiſam wahjeem panahumeem. Peģz Dr. Hommel'a Hematogena leetoſšanas turpreti bij kōti labi panahumi, kuri pat wehl peģz 1 1/2 mehneſcheem peģz beigtas ahrſleſšanas netil ween ta nepamaſinajās, bet wehl turpinajās. Uſtriſtoſchatec panahumi peģz Dr. Hommel'a Hematogena leetoſšanas ir eewehrojama apetites pazelſšana.

ir no wairaf kā 5000 eekſch- un ahrſemju profeforeem un ahrſteem par wiſlabato aſiſtās, dabujams wiſās apteekās un apteeſu prečſu pahrdotawās.

Dr. Hommel'a Hematogenu un patābarinajumi jaatraida.

R. Nebelsiecka peģz.

Kaifu eelā 11, Blāſas kraſtjatej.

gumijas un
metala ſtempeli
grawuras,
klishejas un
traſas

peedabwā leht alib-
tafā iſwebumā jau kopſch 24 gadeem.

L'URBAINE

dliswibas apdroſchinasšanas ſabeedriba.

Pamata kapitāls: 12,000,000 franki.

Rezerwes kapitāli: 170,000,000 franki un 8,500,000 rbl.

Spezialitate:

Apdroſchinasšana ar premiju brihwibu ſlimibas gadījumos, beſ premijas paaugſtināšanas. Uſ nahwes gadījuma apdroſchinata kapitāla iſ-
maksšana darba neſpeģhibās gadījumā.

General-weetneekš pr. Wiſdemeš, Igaunijas, Kurfemes un Pleſlawas gubernam

A. W. Döllen, Rīgā,

Ironmantineeku bulwari Nr. 11.

No Ministrijās 30. nowembri 1906. gadā apſiſprinatā

Latweeſchu Laukfaimneeku

Ekonomiškā Sabeedribā

war eestahtees par beedreem wiſi pilngadigi abeja dſimuma ſemes ihpachneeki, arendatori, pušgraudneeki, laukfaimneezibas un uſ to atteezoſcho noſaru ſpezialisti, pahrwaldneeki un wiſpahri personas, kuras kaut kaħdā ſinā nodarbojas ar laukfaimneezibu, eemafajot wiſmaf 10 rbl. dalibas naudas un 1 rbl. eestahšanas maksas.

Sabeedribas weikali:

Rīgā, Ieelā Rehninu eelā 29, telef. 1379. Jelgawā, Katofu eelā 46, telef. 72. Leepajā, agraf Fridrihſons. Wentſpilē, agraf D. Meſchats. Bauſkā, wezajā klubā. Saldū, agraf Zeelawš. Jehkabmeestā, Paſta eelā. Walfkā, agraf P. Saretokš. Wainodē, netahl no dšelszeta ſtazijas. Šaharē, pee tirguš. Dobelē, pretim baſnizai, Blumberga namā. Smiltene, Petersona namā. Wez-Anzē, pee tirguš, pahrđod wiſadas no laukfaimneekem par wiſlabakam aſiſtās maſchinas, mahſfligus mehſluš, ſehklas un zitas laukfaimneekem wajadſigas leetas.

Sabeedriba

1907. gadā pahrđewuſe daſchadas prezes par 570,339 rbl. un war dot beedreem-eeprizeem uſ tā jau lehtajam pahrđoſšanas zenam 10% diwidenda uſ twaika fulgarnituram, un 20% diwidenda uſ wiſam zitam maſchinam un beſ tam atližinat wehl wairaf tuhſtoſchuš rublu preečš wiſpahrderiģeem uſnehmumeem, par fureem ſpreediš pilna ſapulze 12. junijā, Jelgawā.

Rihſotajš = direktors:

agronoms **J. Biſeneekš.**

Reimatizms, podagra, iſchija, laufejs
guhſchās, widuſſcha ſahpeš, nerwu ſlimibas.

Gewehrojams atradums!!

Katram, kaš zeeſch ar kaħdu no augſchā minetam ſlimibam peeſuhtam intereſantu graħmatu, turā iſſkaidroti liħdſekti aħtrai un pamattigai dšedināšanasai.

Neſahdas ſahles, ne eekſchigi ne aħrigi,

ne eerihweſcham,

ne plahksterus,

ne bandaschjas,

ne joſtas,

ne maſaschu,

ne dietu.

Sewiſchki mehš wehletos muſhu graħmatu peeſuhtit teem, kuri beſ panahumeem leetojuſchi wiſadas ſahles, un apmeerinajas ar domam, ka jazeeſch wiſu muſſchu.

Meħš paſinojam preeka weħti wiſeem, kuri ſewi eestata par
neišdšedinameem!

Ar noſdeģloſšanu jaſata, ka leelakā dala reimatizma ſtimi neewehro, ka, ja neiſdšedinajas pilnigi, ſlimiba eeweoģas arween wairaf. Ģiſtš leħnam iſplataš pa wiſu organiſmu, eewaino jaunās weetas un ſagatawo jaunās zeeſšanas.

Katru gadu Kreewijā miſt tuhſtoſcheem žilweku ar ta ſau-
jamo ſirdſklaiti; iſtiāis eemeſtiš pat-eeħbā jamelē eelatiſtā (weģā)
reimat-ſmā waj podagrā.

Nauda nauw wajadſiga.

Meħš graħmatu iſuhtam beſ maſſas katram, kaš to wehlaš.

Neweenam ſlimneekam newajabſetu ne minuti wilžinatees, jo ſchje ga-
dijums par daudš ſwarigš, lai to atihatu neewehrotu. Aħrobeschojat ſawas
zeešanas un neſagatawojeet ſew preečſchlaizigu nahwi, kad ir eewehjams no
organiſma iſiſiħt wiſus reimatizma un podagra diħtuš. Diſiwe joms atkal
bubš mibla un wareſeet ſaſneegat leelu wezumu. Beepraſeet no mums tuhſin ſcho
graħmatu, peeleeſot peeģubtiſchanai 2 deģuit **ſapeklu markas** un uſrakſtat
ſawu wahribu un adreſi ſtaidri un ſalaſami un juħš atrabiſeet ſinās par diħ-
raino atradumu, ne par pabrejoſcho, bet par reimatizma, podagra, iſchija,
lauſeja gurnos, widuſſcha ſahpju, nerwu un zitu ſlimibu galigas iſdšeeģšanas,
kaš žekas no miħſalu ſahħbektu ſaħraſchšanas organiſmā.

Adreſe (turu war ſcheit iſgreest un uſliſpinat uſ tuwertā):

Fakir G. m. b. H., 573 Berlin W. 15. Deutschland.

(Химико-Фармацевтическое Общество „Факиръ“ въ Берлинъ W. 15.)

Baltijas audeklu manufaktur-ſabeedriba,

Rīgā. (fabrika Kengeragā). **Rīgā.**

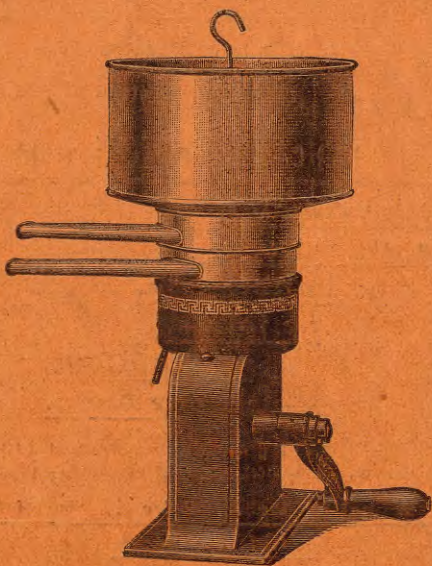
Par fabrikas zenam pahrđod paſdju pahrđotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dlijas un wiſadas audeklu prezes,
kā ar balinatus un nebalinatus deegus un ſchnores.

Bauda „Ландышъ“ „СОЛНЦЕ“ „СИГНАЛЬ“ Apmeerinajums ne „КРЕМЪ“ no A. N. Schaposchnikowa fabrikas papirofi ir 10 g. 6 k. 20 g. 5 k. tabaka ir 1/4 m. 40 k. Sw. Peterburgā

Wisi runà runà ka tas tà !! Onkuls Mikels. Peeprafeet wifur !!

Domo

zentrifuga

pahrpehi stiprums un praktisluma sūnā zitas zentrifugas, to norahda starp zitu šelošā atšaukšme:
Veel-Salazes laufsaimnezības beedriba ralsia: „Mibildot us Sušju god. peeprafijumu deht „Venitša“ un „Domo“ separatoreem, luruš mušsu beedri 1906., 1907. un 1908. gabos pirkušči, waram žums šnot, ta ihpafšneeki pilniqi ar teem apmeerinati. Maščinam ir weegla gaita un naw libš ščim bijuščas wajašfigas nesahdas reparaturas, tā tā pee mums **Venitša** un **Domo** par labeem un štipreeem separatoreem teel usstatiti un labprahb pirkši.“

Domo

zentrifuga

pahrpehi nokrejščanas sūnā zitas zentrifugas, to rahoija starp zitu ismehginajums **Rigaš** Laufsaimnezības zentral-beedribas konsum-weikala.

- pee šči ismehginajuma bij redšams
- ta **Domo** nokrešo pilniqi to peena daudsumu, šahds no fabrikas usdots beš ta darbā aiskesetu,
- ta **Domo** weens žilweks war weegli greest wešelu štundu,
- ta **Domo** konstrukcija ir labata, ta žitām zentrifugam,
- ta **Domo** ir lehtaka šamehrā ar žitām zentrifugam.

Akziju sabeedriba Galenius Werksteder
galwenā noliktawa

pee
„Bašchpalihdšibas“

Rigā, Walmu eelā Nr. 2.

August Mentzendorff,
18, Grehžineeku eelā 18,
pebahwā no šawas
pehž jaunakās sistemas
eerihkotās
≡ kafejas ≡
dedšinatawas
par mehcrenam ženam
kwalitatiwi augštakās sortes
dedšinatas kafejas
ar smalku aromu un garšču

Ššells gultas,
behrnu ratinns,
masgajamos šekus,
petrolejas wahritajns,
tešwatčhinas,
emalj. wahramos traukus,
petrolejas krahšnis,
štikla un šojansa prezes,
nikela un alfenida prezes,
pebahwā pa lehtakām ženam
J. E. Muschke
lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelā Nr. 18.
Metala Kapu Froni
eelā iswehšē lehti.

„Waldschlößchen“ Merzens.